

Alue-Integraattori

- tietoa aluekehityksestä
- information om regional utveckling

1/2004 17.3.

■ PÄÄKIRJOITUS Aluepolitiikka etenee 1	Interact-ohjelmat käynnistyneet 9 Etelä-Suomen InnoELLI –ohjelma 10 Pohjois-Suomen Innovatiiviset toimet .. 11 Länsi-Suomen WFA-INNO –ohjelma .. 12 *Muuta ESR ja kestävä kehitys –seminaari 13	■ KANSALLINEN ALUEPOLITIikka Valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet 16 Aluehallinnon vahvistaminen 18 Helsingin seudun yhteistyö 19 Osaamiskeskusohjelma vauhdissa 20 Talousarvioesitysten alueellisten vaikutusten arviointi 22 Työpaikkojen määrä väheni 2003 22 Alueellistamisen linjaukset valmiina 23 Aluekeskusohjelman arviointiraportti ... 24 Maaseutupolitiikalle uusi kokonais- ohjelma 24 Maaseutuindikaattorit internetiin 25 Alueille lisää valmiuksia 26
■ EUROOPAN UNIONI Brysselin kuulumisia 2 Komissio esittää 336 miljardia euroa koheesiopolitiikalle 2 Tulevan alue- ja rakennepolitiikan painopisteet 4 Hallituksen kanta koheesioraporttiin 5 Alueministerit kokoontuivat Irlannissa ... 6 *Tavoiteohjelmat Tavoite 1 ja 2 –ohjelmien seuranta komiteat 6 *Yhteisöaloitteet ja pilotit Interregin indeksointivarat jaettu 7 Interreg III B –ohjelmien kuulumisia 7	■ POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ JA ALUEPOLITIikka NÄRP kokoontui Brysselissä 14 Lähialueiden rajaseutuverkosto jatkaa ... 14 Pohjoismaiden ja Skotlannin alue kehitysyhteistyötä tehostetaan 15	■ SVENSK RESUMÉ 26
■ MUU KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ OECD:n kokouksia 15		

PÄÄKIRJOITUS

Aluepolitiikka etenee

Tämän palstan otsikkona viime vuoden viimeisessä numerossa oli ”vahvistuvaa aluepolitiikkaa”. Nyt kun on päästy vuoden 2004 kolmannelle kuukaudelle, voidaan todeta aluepoliittisten tavoitteiden ja hankkeiden etenevän, sekä kansallisella että EU-rintamalla.

Hallitus hyväksyi tammikuussa valtakunnalliset alueiden kehittämistavoitteet. Ne linjaavat laajasti toimenpiteitä alueiden kilpailukyvyen vahvistamiseksi, palvelurakenteen turvaamiseksi koko maassa ja tasapainoisen aluerakenteen kehittämiseksi. Samalla hallitus on päättänyt jo monista näitä tavoitteita eteenpäin vievistä toimenpiteistä. Eduskunta pääsee vahvistamaan alueiden kehittämisen lähivuosien tavoitteet, kun hallitus antaa niistä eduskunnalle selonteon huhtikuun lopulla.

Valtion toimintojen alueellistaminen on vilkkaan asiassa ja vähän sen vieressäkin liikkuneen keskustelun saattamana vahvasti etenemässä. Alueellistamisen koordinaatioryhmän tammikuussa julkistamat linjaukset ja periaatteet on poliittisesti ja laajasti hyväksytty. Konkreettisia selvityksiä, ehdotuksia ja päätöksiäkin valtakunnallisten toimintojen sijoittamisesta pääkaupunkiseudun ulkopuolelle valmistuu runsain mitoin jo kuluvan vuoden aikana. Keskeisenä periaatteena on osaamis- ja tehtäväkeskittymien eli klusterien vahvistaminen

ja kehittäminen. Tämä tarkoittaa ensisijaisesti aluekeskuksia, erityisesti maakuntakeskuksia.

Selvityshenkilö **Esko Riepu**lan ehdotus alueiden kehittämisen kannalta merkittävien määrärahojen kokoamisesta ja alueellistamisesta on vastikään valmistunut tarkasti hallitusohjelman linjausten mukaisena. Ehdotus sisältää niin keskus- kuin aluetasollakin yhteistyömallin, joka uutta byrokratiaa rakentamatta vahvistaisi, tehostaisi ja yksinkertaistaisi alueellista kehitystyötä. Ehdotus on lausunnoilla. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle ensi syysistuntokauden alkupuolella.

Jotta Suomen ainoa metropolialue, Helsingin seutu voisi toimia globaalissa kilpailussa vahvana veturina, jollaista Suomi tarvitsee, tarvitaan seudun yhteistä tahtoa ja siihen nojaavaa yhteistä kehittämisselitystä. Tästä selvityshenkilö **Jussi-Pekka Alanen** on juuri luovuttanut ehdotuksensa, joka sekin rakentuu pitkälti olemassa olevan hallinnon varaan. Kunnalliseen itsehallintoon nojaten Alanen tekee maltillisen realistisen ehdotuksen, miten Helsingin seudulla saataisiin syntymään ainakin ensi alkun riittävää yhteistä politiikkaa. Meneillään olevan lausuntokierroksen jälkeen tässäkin asiassa on hallituksen suunnitelmiana mennä syysistuntokauden alkupuolella eduskuntaan.

Edellisiin on vielä lisättävä muun muassa eduskunnalle tänä keväänä annettava esitys seutuyhteistyökokeilun laajentamisesta samoin kuin esitys hallituksen välineiden vahvistamisesta valtion palvelujen saatavuuden ja turvaamiseksi, valmisteilla olevat valtioneuvoston periaatepäätös saariston kehittämisestä ja uusi maaseutupoliittinen ohjelma sekä KTM:n selvitysmiehen **Eino Siuruaisen** myös uunituore raportti valtion teknologiarahoituksen alueellisesta hyödyntämisestä.

EU:n komissio julkisti helmikuussa budjetti- ja ohjelmakautta 2007–2013 koskevan tiedonantonsa rahoituskehityksestä samoin kuin aluepolitiikan keskeisestä sisällystä ja rakenteesta. Tältä pohjalta Suomella on kohtuullisen hyvät lähtökohdat saavuttaa keskeiset tavoitteensa: nykyisten tavoitte 1 -alueiden säilyminen korkeimpien alueiden piirissä, tehokkaan aluepolitiikan jatkuminen sitä tarvitsevilla muilla alueilla ja raja-alueyhteistyön, erityisesti myös ulkorajayhteistyön vahvistuminen. Varsinaiset neuvottelut alkavat kuitenkin vasta ensi syksynä. Niissä lopulta punnitaan, ketkä haluavat panostaa yhteiseen eurooppalaiseen politiikkaan. Aluepolitiikassakin ja käsillä olevassa konkreettisesti ratkaisussa Suomen kiistan etu on toimia eurooppalaisesti.

Toivotan kaikki yhteistyökumppanit mukaan alkaneen vuoden aluepoliittiseen savottaan.

Pekka Kilpi

SISÄASIAINMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Alueiden ja hallinnon kehittämisosasto
Avdelningen för utveckling av regioner
och offentlig förvaltning

Brysselin kuulumisia

Komission kolmas koheesioraportti oli pitkälti odotusten mukainen. Komissio lähti uudistamaan eurooppalaista koheesiopolitiikkaa radikaalisti. Koheesiopolitiikan arkkitehtuuria uudistetaan ja mallia yksinkertaistetaan. Komissio lähtee liikkeelle suunnitelmissaan siitä, että kasvu ja koheesio ovat toisiaan tukevia. Ilman taloudellista kasvua unioni ei voi saavuttaa tavoitteitaan eikä tuoda lisääntyvää solidaarisuutta laajentuvaan unioniin. Koheesiopolitiikka nähdään osana Lissabonin strategiaa. Tulevaa politiikkaa koskevassa keskustelussa Euroopan kilpailukyky, kestävä kehitys ja taloudelliset ja sosiaaliset uudistukset ovat vahvasti esillä. Komissio haluaa tehostaa unionin voimavarojen käyttöä suuntaamalla ne nykyistä harvemmille painopistealoille kilpailukyyn ja taloudellisen kasvun vahvistamiseen.

Uudistuksen tuloksena on entistä selkeämpi ja toivottavasti myös yksinkertaisempi järjestelmä. Voimavaroista peräti 78 prosenttia suunnataan konvergenssitavoitteeseen, vajaa 18 uuteen tavoite 2:een ja 4 prosenttia uuteen alueelliseen yhteistyöohjelmaan. Byrokraatia karsitaan ja hallinnointia kevenne-

tään kautta linjan. Jäsenvaltioissa keskushallinnon tehtävät vähenevät ja alueiden vastuu lisääntyy. Uutta ohjelma-konseptia on varmaankin helpompi käyttää, mutta se on aikaisempaa vaativampi ja tuloshakuisempi.

Komissio on tunnustanut Suomen harvaan asuttujen alueiden erityisase-man. Komission esityksessä Pohjois- ja Itä-Suomen aluepolitiikka tulotaisiin rahoittamaan uudesta tavoite 2 -ohjelmasta. Tärkeää on, että harvaan asuttujen alueiden kysymyksessä löydetäisiin pysyvä ratkaisumalli, joka takaisi näiden alueiden säilymisen korkeimman aluetuen piirissä.

Mitä se on?

Nyt jäsenvaltioissa pohditaan, mitä komission esitys merkitsee. Mitä muutoksia aluepolitiikan painopisteen muutokset ja uudet painopisteet aiheuttavat unionin aluepolitiikalle eri alueilla. Voidaanko uutta tavoite 2 -ohjelmaa toteuttaa riittävän laaja-alaisesti. Mikä on valtiontukien ja maaseutupolitiikan rooli tulevassa aluepolitiikassa? Komission taholta on todettu, että harva-asutus määriteltäisiin valintakriteeriksi

myös valtiontukia määriteltäessä. Komissio on juuri julkaisemassa valtiontukia koskevaa esitystään. Maaseutupolitiikkaa koskeva esitys valmistunee heinäkuulle mennessä.

Koheesioraportti nostaa esille suuren joukon kysymyksiä, joihin kaikkiin ei vielä kyetä vastaamaan. Myös Suomessa on perusteltua käynnistää selvitystyö yhteistyössä maakuntien ja keskushallinnon kesken, jotta meillä on riittävästi käytännön tietoa minkälaiseen uudistukseen olemme sitoutumassa ja mihin suuntaan halutaan edetä.

Poliittinen keskustelu käynnistyi Portlaoisen ministerikokouksessa. Tämän jälkeen keskustelun painopiste siirtyi budjettikehyksen puolelle ja aluepolitiikassa ryhdytään valmistelemaan kansallisia kannanottoja tulevaan politiikkaan. Komissio jatkaa yksityiskohdallisen lakiesityksen valmistelua.

Asetusesitykset annettaneen vielä tulevan heinäkuun aikana, joten jäsenvaltioiden on esitettävä toivomuksensa komissiolle kuluvan kevään aikana.

Uudistusprosessi ei ole mikään nopeuskilpailu, kuka ottaa kantaa ensimmäisenä, vaan pikemminkin kestävyyslaji. Ratkaisujen tulee olla kestäviä vielä kymmenen vuoden kuluttua.

Paavo Pirttimäki

Komissio esittää 336 miljardia euroa koheesiopolitiikalle

Koheesiopolitiikan painoarvo EU:n budjetissa säilyy nykyisellä tasolla myös vuosina 2007–2013 mikäli neuvosto hyväksyy komissio rahoitusesityksen. Alue- ja rakennepolitiikalle esitetään yhteensä 336 miljardia euroa. Se vastaa 0,41 prosenttia laajentuneen EU:n bruttokansantulosta. Puolet varoista menisi uusille jäsenvaltioille ja niiden rahoitusosuus kasvaisi kauden loppua kohti.

Komissio esittää, että:

Resurssit keskistetään köyhimmille alueille ja jäsenmaille

Lähes 80 prosenttia varoista menisi lä-

hentyimis- eli konvergenssitavoitteeseen (= ne alueet, joiden BKT/asukas <75 % EU:n keskiarvosta + ns. koheesiomaat + ne alueet jotka menettäisivät nykyisen korkean tuen asemaansa laajentumisen tilastovaikutuksen takia).

Koheesiopolitiikka kytketään entistä selkeämmin Lissabonin ja Göteborgin tavoitteisiin

Rahoitettaisiin lähinnä sellaisia hankkeita, jotka edistävät Euroopan kilpailukykyä (innovaatiot, tutkimus- ja kehitystoiminta, osaaminen), Euroopan työllisyysstrategian painopisteitä ja parantavat ympäristön tilaa. Uusissa jäsenmaissa rahoitettaisiin myös perusinfrastruktuurin investointeja (liikenne, ympäristö ja energia).

Koheesiopolitiikka saa uuden alueellisen ulottuvuuden

Tunnustetaan luonnonhaitoista kärsivien alueiden, kuten pohjoisten harvaan asuttujen alueiden, vuoristoalueiden ja tiettyjen saarialueiden kehittämistarpeita. Koko EU olisi periaatteessa EU:n alue- ja rakennepolitiikan piirissä, mutta jäsenvaltiot joutuisivat kohdistamaan toimenpiteitään heikommille alueilleen, mukaan lukien heikoimmille kaupunkialueille.

Maaseutupolitiikan rahoitus kootaan yhteen

Maaseudun kehittämisvarat kootaan yhteen budjettiotsakkeeseen. Tämä tarkoittaa, että kaikki maaseudun kehittämistoimenpiteet (mukaan lukien kon-

vergenssitavoitteeseen kuuluvien alueiden maaseudun kehittämisvarat ja Leader-tyyppiset maaseudun kehittämistoimenpiteet) rahoitetaan maaseuturahastosta. Maaseuturahasto tulee kuulumaan maatalouspääosaston hallinnoitavaksi komissiossa.

Alueellista yhteistyötä vahvistetaan ja ulkorajayhteistyölle luodaan uusi naapuruusinstrumentti
Varat ovat kaksinkertaiset suhteessa nykyisiin Interreg-varoihin. Uusi naapuruusinstrumentti toimisi rajan molemmin puolin samoilla säännöillä.

Hallintoa yksinkertaistaan
Hallintoa yksinkertaistetaan karsimalla rahoitusvälineiden lukumäärää kudesta kolmeen, vähentämällä ohjelmasiikirjojen määrää ja siirtämällä valvonnan vastuuta selkeämmin jäsenvaltioille.

Esitykset Suomen näkökulmasta

Komissio on ottanut Suomen esityksiä hyvin huomioon, vaikkei esitys kaikilta osin vastaakaan hallituksen lähtökohtia (katso hallituksen kannanotto). Poliittikka kattaa koko EU:n alueen ja lähtökohtana on edelleen alueiden kehityserojen tasaaminen. Alueiden kilpailukyvn ja työllisyyden edistämistä on tehty uusi tavoite. Se kattaisi koko Suomen ja hallitus saisi nykyistä vapaammin päättää miten varat keskittään temaattisesti ja alueellisesti. Alueiden väliseen yhteistyöhön on esitetty enemmän resursseja ja ulkorajayhteistyölle esitetään uutta, entistä parempaa instrumenttia. Hallinnon yksinkertaistamisesitykset vastaavat pitkälti Suomen käsityksiä. Suuri huolenaihe liittyy Itä- ja Pohjois-Suomen alueiden rahoitusratkaisuun sekä tulevalla kaudella että pidemmällä aikavälillä.

Kumpikaan Suomen nykyisistä tavoite 1 -alueista ei täytä uuden lähentymistavoitteen ehtoja. Itä-Suomen BKT/asukas oli vuonna 2001 75,7 prosenttia EU15 keskiarvosta, eli 0,7 prosenttiyksikköä tilastollisten siirtymäalueiden raja-arvon yläpuolella. Lopullinen arvio tehdään vuosien 2001–03 BKT-tietojen perusteella. Suomi ajaa pohjoisille harvaan asutuille alueille erityisratkaisua uuden lähentymistavoitteen sisällä. Harvaan asuttujen alueiden ongelma on tunnistettu ja niitä varten esitetään korkeinta mahdollista tukea alueiden kilpailukyvn ja työllisyyden tavoitteen (uusi tavoite 2) alla. Tähän perustuvat lehdistössä olleet positiiviset arviot siitä, että Pohjois- ja Itä-Suomi tulisivat säilymään korkeimman aluetuen piirissä. Suomen saaman rahoituksen säilyminen nykytasoisena edellyttää, että komission rahoitusesitys säilyy sellaisenaan. Kuusi nettomaksajamaata haluaa kuitenkin huomattavasti leikata komission menoja nykyisissä jäsenvaltioissa. Tässä vaiheessa on mahdotonta arvioida säilykö komission esittämä alueellisen kilpailukyvn ja työllisyyden tavoitteen rahoitus sellaisella tasolla, että poliittikalle jää riittävät resurssit.

Yhden prosentin menokatto muuttaisi oleellisesti koheesiopoliittikan luonteen
Komissio on esittänyt että nykyinen menokatto (1,24 %) säilyisi myös vuosina 2007–2013. Rahoituksen sitoumustaso vuonna 2006 vastaa 1,11 % EU:n bruttokansantulosta. Suomen hallituksen kanta ”enintään

noin 1.1 %” merkitsee, että Unionin rahoitus ei kasvaisi suhteellisesti vuoden 2006 tasosta. Maatalous-, maaseutu- ja aluepolitiikka kuuluvat Suomen prioriteetteihin, samaten EU:n tutkimusohjelmat. Suomen esitys ”korkeintaan noin 1,1 %” merkitsisi vuonna 2007 noin 14 miljardin euron leikkauksia komission 133 miljardin esitykseen. Ottaen huomioon, että maatalous/maaseutu- ja koheesiopoliittikalle on vuonna 2007 esitetty yhteensä 105 miljardia euroa, 14 miljardin säästöt on kohdistettava jäljellä jäävään 28 miljardiin. Jos menokehys vedetään alas 1 prosentin tasolle leikkaustarve kasvaisi 11 miljardilla. Tällöin alue- ja rakennepoliittikan rahoituksesta lähentymistavoitteen ulkopuolella tuskin olisi enää paljoa jäljellä.

Aikataulu

Neuvosto on 3.3. aloittanut komission rahoituskehysesityksen käsittelyn COREPER-tasolla. Pääpaino neuvotteluisa kohdistuu Irlannin puheenjohtajuuskaudella siihen. Komission kolmas koheesioraportti käsitellään neuvoston alaisessa rakennetoimien työryhmässä huhtikuussa ja komission järjestämässä kolmannessa koheesiofoorumissa Brysselissä 10–11.5. Komission asetusesitykset on luvattu neuvostolle heinäkuussa. Varsinaiset neuvottelut alkavat syyskuussa ja tarkoituksena on saattaa uudistustyö päätökseen Ison-Britannian puheenjohtajakaudella eli vuoden 2005 loppuun mennessä. Silloin tiedetään, millaiseksi poliittikka muodostuu tulevalla rahoituskaudella ja paljonko rahaa Suomi saa.

Mårten Jobansson

Koheesioraportin pääviestejä

Koheesioraportin kantavina teemoina ovat itälaajentumisen onnistunut toteuttaminen sekä kestävän talouskasvun ja kilpailukyvn tukeminen Lissabonin ja Göteborgin strategioiden mukaisesti. Laajentumisen myötä EU:n taloudelliset erot kaksinkertaistuvat ja EU:n BKT:n keskiarvo asukasta kohden mitattuna laskee 12,5 prosenttiyksikköä.

EU:n talous- ja työllisyyskehitys on heikkoa esimerkiksi Yhdysvaltoihin verrattuna, missä tulotaso henkeä kohden on 30 % korkeampi kuin EU:ssa. Talouskasvun ja laajentumisen ohella EU:n suuria haasteita ovat köyhyyden ja maahanmuuton lisääntyminen, väestön ikääntyminen sekä teknologia- ja tietoyhteiskunta-kehityksen aiheuttamat muutokset yhteiskunnassa.

Tulevan alue- ja rakennepolitiikan kolme painopistettä

Komissio esittää yhteensä 336 miljardin euron allokoinnista kolmelle alue- ja rakennepolitiikan uudelle painopistelle: kaikkien köyhimpien alueiden ja maiden tukemiselle (taloudellinen konvergensi), alueelliselle kilpailukyvyyn ja työllisyyden edistämisen tavoitteelle sekä alueellisen yhteistyön tavoitteelle.

Konvergenssitavoite

Laajentumishaasteeseen vastatakseen komissio esittää, että kaikkien köyhimmille maille ja alueille kohdennettaisiin 78 % alue- ja rakennepoliittisista varoista kaudella 2007–2013. Se vastaa yhteensä runsasta 260 miljardia. Uusi tavoite edistäisi köyhimpien alueiden lähentymistä EU:n keskiarvoon (alueellinen konvergensi). Tähän kuuluisi ne alueet joiden BKT/asukas alittaa 75 % EU:n keskiarvosta NUTS II -tasolla (eli nykyinen tavoite 1). Siihen kuuluisi myös ne jäsenmaat joiden bruttokansantulo/asukas on alle 90 % EU:n keskiarvosta (kansallinen konvergensi). Lisäksi konvergenssitavoitteen piiriin kuuluisivat ne nykyiset tavoite 1 -alueet, jotka laajentumisen tilastovaikutuksen vuoksi putoaisivat pois tavoitteesta 1. Lopullinen tukikelpoisuus arvioidaan vuosien 2001–2003 tilastotietojen perusteella. Lisäksi konvergenssitavoitteen alle on sisällytetty erityisohjelma syrjäisiä merentakaisia alueita varten.

Alueellista konvergenssia varten on kaksi rahoitusinstrumenttia Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Euroopan Sosiaalirahasto (ESR). EAKR rahoittaisi infrastruktuurin kehittämisen, talouden rakenteen monipuolistamisen, ympäristönsuojelun ja hallinnon toiminnan kehittämisen. ESR-rahoituksella edistettäisiin EU:n työllisyysstrategiaa. Ohjelmassa olisi erityinen tietyille kaupunkialueille korvamerkitty Urban + rahoitus. Koheesiorahasto tukisi erityisesti liikenne-, ympäristö- ja energiahankkeita.

Alueellinen kilpailukyky ja työllisyystavoite

Nykyiset tavoitteet 2 ja 3 sisällytettiin komission esityksessä alueellisen kilpailukyvyyn ja työllisyyden tavoitteeseen, joka kohdistuisi pääasiassa nykyisiin jäsenmaihin. Tavoitteeseen varat-

Ohjelmat	Tukikelpoisuus	Prioriteetit	Resurssit	Täsmennykset
1. Kaikkein köyhimpien alueiden ja jäsenmaiden tukeminen=konvergensi				
Koheesiorahasto	Bruttokansantulo (BKT)/as. maatasolla < 90 % EU25:n keskiarvosta	Liikenne (TEN), ympäristö, uusiutuvat energiamuodot	Noin 78 %	1. Varojen allokointi Berliinissä 1999 päätettyjen kriteerien mukaisesti 2. Erityisohjelma merentakaisille alueille 3. URBAN+ sisällytetty tavoiteohjelmaan 4. Tukikelpoisuus määritellään vuosien 2001–2003 tiedoista
Konvergenssi-ohjelma (EAKR, ESR)	Alueet joiden bruttokansantuote (BKT)/as. < 75 % EU25:n keskiarvosta	Innovaatiot, saavutettavuus, ympäristö ja luonnon-katastrofien ehkäisy, infrastruktuuri, inhimilliset resurssit, hallinnon toiminnan kehittäminen		
Tilastovaikutusalueet (EAKR, ESR)	Alueet joiden bruttokansantuote (BKT)/as. < 75 % EU15 keskiarvosta ja > 75 % EU25 keskiarvosta			
2. Alueellisen kilpailukyvyyn ja työllisyyden edistäminen				
Alueelliset ohjelmat (EAKR)	Jäsenmaiden ehdotusten perusteella NUTS I tai II -tasolla, koko Suomi tukikelpoinen	Innovaatiot, saavutettavuus, ympäristö ja luonnon-katastrofien ehkäisy	Noin 18 %	1. Harva asutus mukana varojen allokoinnissa (luonnonhaitat) 2. URBAN+ sis. tavoiteohjelmaan 3. Ei EU-tason tukialuekarttoja Osa kansallisen ESR-ohjelman varoista suunnataan alueellisesti
Kansalliset ohjelmat (ESR)	Koko Suomi tukikelpoinen	Euroopan työllisyysstrategia		
Siirtymäajan tuki (Phasing in) (EAKR)	Alueet joiden bruttokansantuote (BKT)/as. > 75 % EU15 keskiarvosta	Innovaatiot, saavutettavuus, ympäristö ja luonnon-katastrofien ehkäisy,		
3. Alueellisen yhteistyön edistäminen				
(EAKR)	Raja-alueyhteistyö sisä- ja ulkorajoilla (NUTS III -tasolla), alueiden välinen yhteistyö	Innovaatiot, saavutettavuus, ympäristö ja luonnon-katastrofien ehkäisy, kulttuuri, koulutus	Noin 4 %	Ulkorajoille uusi naapuruisinstrumentti Raja-alueyhteistyön hallintoelimille kansainvälinen oikeuskelpoisuus

taisiin noin 18 % rahoituksesta, eli vaajaat 60 miljardia euroa. Alueellisen kilpailukyvyyn ja työllisyyden tavoitteessa tukikelpoisia alueita olisivat periaatteessa kaikki konvergenssitavoitteen ulkopuoliset alueet. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että jokainen alue ja kunta saisi EU-rahoitusta. Jäsenmaat joutuisivat päättämään miten tukea tulisi kohdentaa tiettyihin teemoihin ja heikoimmille alueille, jotta ohjelmien lisäarvo olisi mahdollisimman suuri. Komissio esittää harvaan asuttujen pohjoisten alueiden erityishuomioimista tässä tavoitteessa. Niille nykyisille tavoite 1 -alueille, jotka eivät enää täytä BKT/asukas kriteeriä EU15-keskiarvoon nähden saisivat erillisen ”phasing-in” tukipaketin.

Tavoitteessa olisi kaksi ohjelma-osiota, alueellinen EAKR-ohjelma (niitä voi myös olla useita) ja kansallinen ESR-ohjelma. EAKR-rahoitteinen alueellisen kilpailukyvyyn ohjelma tukisi innovaatioiden ja tietoyhteiskunnan edistämisestä, saavutettavuuden ja yleishyödyllisten palvelujen kehittämisestä, ympäristöarvojen edistämisestä sekä ympäristöriskien ehkäisystä. Ohjelmassa olisi erityinen tietyille kaupunkialueille korvamerkitty Urban + rahoitus

Kansallisella ESR-rahoitteinen työllisyyden edistämishjelma perustuisi EU:n työllisyysstrategiaan. Ohjelmalla edistettäisiin osaamista, työllisyyttä sekä

työmahdollisuuksien luomista erityisesti heikommassa asemassa oleville työntekijöille. Osa varoista tulisi kohdentaa alueellisesti.

Alueellisen yhteistyön tavoite

EAKR-rahoitteinen alueellisen yhteistyön tavoite perustuisi Interreg-tyyppiseen yhteistyöhön. Tähän tavoitteeseen on varattu noin 4 % varoista, eli noin 14 miljardia euroa.

Raja-alueitoimenpiteet koskisivat periaatteessa kaikkia NUTS III -tasoisia sisä- ja ulkoraja-alueita. Ohjelmien tavoitteet kytkettäisiin Lissabonin ja Göteborgin prosessin tavoitteisiin. Ulkorajayhteistyötä koordinoitaisiin uuden naapuruisinstrumentin avulla, joka toimisi ulkorajan molemmilla puolilla. Komissio esittää myös uuden juridisen instrumentin luomista kansainvälisten ohjelmien hallinnointia varten. Instrumentti tarkoittaa, että niille elimille jotka toimivat ohjelmien hallinto ja maksuviranomaisina komissio halutaan antaa oikeudellista asemaa erillisen EU-asetuksen pohjalta.

Mårten Johansson
Taru Haapaniemi

Suomen hallituksen kannanotto komission kolmanteen koheesioraporttiin

Suomi pitää komission esittämiä alue- ja rakennepoliittikkauudistuksen yleislinjauksia hyvänä lähtökohtana tuleville neuvotteluille. Suomi tukee komission esitystä pyrkien sellaiseen tasapainoiseen ratkaisuun, joka ottaa huomioon nykyisten ja uusien jäsenmaiden alue- ja rakennekehityksen ongelmat ja tarpeet sekä kehittämisiongelmiensa vakaussuhteen.

Unionin keskeisimpiä haasteita ovat unionin kestävä talouskasvun turvaaminen ja laajenemisen onnistunut toteuttaminen. Tulevan alue- ja rakennepoliittikkauudistuksen tulee ottaa nämä haasteet huomioon.

Komission esityksen mukaan EU:n alue- ja rakennepoliittikan tavoitteena tulee myös jatkossa olla alueiden välisen kehityserojen vähentäminen sekä taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistaminen. Alue- ja rakennepoliittisilla toimenpiteillä pyritään tukemaan kestävä talouskasvua painottamalla entistä enemmän alueellisen kilpailukykyä kehittämistä ja tuen keskittämistä tärkeimpiin painopisteisiin. Lisäksi keskeisiä tavoitteita ovat rakenteiden uudistaminen, osaamisen ja työllisyyden edistäminen, sosiaalinen koheesio ja kestävä kehitys. Suomi kannattaa komission esitystä tuen keskitämisestä ja korostaa Lissabonin ja Göteborgin Eurooppa neuvostossa vahvistettuja kilpailukyky- ja kestävä kehityksen tavoitteita.

Euroopan työllisyysstrategian painopisteet on otettava huomioon EU:n alue- ja rakennepoliittikan sisällössä. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että politiikka on sisällöltään riittävän laaja-alainen, jotta se soveltuisi erityyppisten alueiden kilpailukykyä parantamiseen ja rakenneongelmien ratkaisuun. Alue- ja rakennepoliittikalla on täydennettävä muiden ohjelmien tavoitteita kasvun ja kilpailukykyä vahvistamiseksi. Pällekäisyyksiä muiden ohjelmien kanssa on vältettävä.

Unionin laajentuminen merkitsee suurta taloudellista, sosiaalista ja poliittista haastetta. EU:n alue- ja rakennepoliittikalla tulee olla merkittävä rooli uusien jäsenmaiden integroitumisprosessissa. Suomi tukee komission esitystä siirtämään alue- ja rakennepoliittikkara-

hoituksen painopistettä kaikkein köyhimmille alueille, mikä edistää koheesiotavoitteen saavuttamista.

Kestävän talouskasvun turvaaminen ja unionin kilpailukykyä parantaminen edellyttävät myös nykyisissä jäsenmaissa alueellisiin ja rakenteellisiin ongelmiin puuttumista. Tämän vuoksi alue- ja rakennepoliittikkaan tulee varata riittävät resurssit. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi Suomi tukee lähtökohtaisesti komission esitystä, että alue- ja rakennepoliittikkaan osoitetaan resursseja suunnilleen 0,40 % EU:n bruttokansantulosta., että alue- ja rakennepoliittikkaan osoitetaan resursseja suunnilleen 0,40 % EU:n bruttokansantulosta.

Suomi haluaa korostaa, että rakennerahastojen kautta annettavan tuen ja rakennepoliittikan tulee olla sopusoinnussa julkisen talouden vakautta ja kestävyttä koskevien määräysten kanssa.

Suomi pitää hyvänä sitä, että komissio tunnustaa esityksessään unionin pohjoisten erittäin harvaan asuttujen alueiden pysyvät luonnonhaitat osana alueellista koheesipoliittikkaa. Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityisongelmat ja -kohtelu on sisällytetty Suomen liittymissopimukseen, mikä ei kuitenkaan takaa pysyvää erityiskohtelua. Suomi etsii kestävä rahoitusratkaisua ja pitää kynnyskysymyksenä, että Suomen pohjoiset ja itäiset alueet sisällytetään korkeimman alueetuen (tavoitteen 1) piiriin myös jatkossa. Näille alueille tulee jatkossa turvata nykymuotoiset mahdollisuudet myöntää alueellisia valtiontukia (muun muassa yritysten investointitukea ja alueellista kuljetustukea).

Suomi pitää komission esittämää uutta alueellisen kilpailukykyä ja työllisyyden tavoitetta hyvänä lähtökohtana konvergenssitavoitteen ulkopuoliselle politiikalle. Uusi tavoite sisältää kaksi ohjelmaosiota, jotka toimivat yksi rahasto ohjelmaa kohti – periaatteella. Toinen, Euroopan aluekehitysrahaston rahoittama tähtää alueiden kilpailukykyä parantamiseen. Toinen, Euroopan sosiaalirahaston rahoittama tähtää Euroopan työllisyysstrategian horisontaalisten periaatteiden toteuttamiseen. Jatkossa jäsenvaltiot voivat itse vaikuttaa nykyistä enemmän siihen, miten tuki

kohdennetaan alueellisesti ja temaattisesti. Tämä periaate on ollut myös Suomen tavoitteena. Suomi pitää tärkeänä, että alueellisia valtiontukia voidaan käyttää osana kilpailukyky- ja työllisyystavoitteen keinovalikoimaa.

Suomi suhtautuu myönteisesti komission esitykseen vahvistaa alueellisen yhteistyön roolia yhteisön politiikassa sekä kehittää ulkorajayhteistyötä ns. Naapuruusinstrumentin avulla, Interreg-toteuttamisperiaatteita noudattaen.

Komissio esittää nykyisten maaseutupoliittisten välineiden kokoamista yhteen luonnonvarojen hoito -pääluokan alle sekä maaseutupoliittikan rahoittamista uudesta maaseudun kehittämistä rahastosta. Suomi tukee komission esitystä yksinkertaistaa maaseudun kehittämistoimien rahoitusjärjestelmää. Suomi korostaa, että maaseudun nopea rakennemuutos edellyttää unionilta tehostettuja toimia maatalouden kehittämiseksi, epäsuotuisten luonnonolosuhteiden kompensoimiseksi sekä maatalouden ulkopuolisen elinkeinotoiminnan edistämiseksi ja maaseudun palvelurakenteen kehittämiseksi. Maaseudun monialaryrittäjyyttä ja uusien työpaikkojen syntymistä on tarpeen edistää aikaisempaa tehokkaammin.

Suomi suhtautuu periaatteessa myönteisesti komission yleislinjauksiin yksinkertaistaa rakennerahastojen hallintomenettelyjä ja selkeyttää komission, jäsenmaiden, alueiden ja paikallisyhteisöiden välistä työnjakoa. Toimeenpanojärjestelmän uudistamisessa lähtökohtana tulee olla läheisyysperiaatteen noudattaminen sekä ohjelmiin kohdistettujen voimavarojen mahdollisimman tehokas hyödyntäminen siten, että ohjelmien vaikuttavuus paranee. EU-varoja tulee käyttää siten, että ne täydentävät kansallisia varoja ja antavat todellista lisäarvoa. Lisäksi varojen väärinkäyttöihin kohdistuvien sanktiojärjestelmien kehittämiseen tulee kiinnittää aikaisempaa suurempaa huomiota.

Suomi haluaa keskustella erikseen solidaarisuusrahaston sisällyttämisestä koheesipoliittikan päälukuun.

Suomen kannanottoa kolmanteen koheesioraporttiin tarkennetaan yksityiskohtaisten esitysten osalta myöhemmin.

Lisätietoja: Tiina Heiskanen puh. (09) 160 44501.

Aluepolitiikkaministerit kokoontuivat Irlannissa

Ministeri Manninen ja kokouksen irlantilainen puheenjohtaja, ministeri Tom Parlon.

Aluepolitiikkaministereiden epävirallinen ministerikokous järjestettiin Irlannissa vain viikko sen jälkeen kun komissio julkaisi kolmannen koheesioraportin. Kokoukseen osallistui yli 30 valtuuskuntaa (komissio, EU25, Bulgaria, Romania, Turkki, Alueiden komitea, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea, neuvoston sihteeristö). Suomea kokouksessa edustivat alue- ja kuntaministeri **Hannes Manninen**, sisäasiainministeriöstä **Pekka Kilpi**, **Mårten Johansson** ja **Kielo Karioja-Mäkelä** sekä Suomen pysyvästä edustustosta Brysselistä **Paavo Pirttimäki**.

Kokouksessa jäsenmaat toivat esiin alustavia arvioi-

taan koheesioraportista. Komission esitykseen suhtauduttiin positiivisesti, vaikkakin Iso-Britannia, Itävalta, Ruotsi, Alankomaat, Tanska ja Saksa pitivät esitystä liian kalliina. Nettomaksajien mukaan alue- ja rakennepoliittiset varat tulisi keskittää lähinnä uusille jäsenmaille. Uusien jäsenmaiden edustajat pitivät kokouksessa maltillisia puheenvuoroja, eikä yksikään maa vaatinut komission esitystä enempää varoja käytettäväksi alue- ja rakennepoliittikkaan.

Komission esitys keskittää varat köyhimmille alueille ja jäsenvaltioille sai laajan hyväksynnän samoin kuin komission esittämät kolme tavoitetta (konvergenssi, alueellinen kilpailukyky ja alueellinen yhteistyö) ja niiden kytkeminen Lissabonin ja Göteborgin tavoitteisiin.

Ministeri Manninen piti raporttia hyvänä lähtökohtana tuleville neuvotteluille. Hän oli tyytyväinen siihen, että pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityisongelmat oli otettu huomioon. Hän korosti samalla, että nykyisten tavoite 1 -alueiden tulevaisuus on Suomen suurin huolenaihe. Niiden kehittäminen tulee voida jatkossakin rahoittaa samassa laajuudessa, mukaan lukien valtiontuet yrityksille ja maaseudun kehittämismäärät.

*Mårten Johansson
Taru Haapaniemi*

Ison-Britannian valtuuskunta yrittää ministeri Jackie Smithin (vas.) johdolla saada aluepolitiikan pääosaston johtaja Graham Meadowsin (toinen oik.) ymmärtämään nettomaksajamaiden buolet.

Tavoiteohjelmat

TAVOITE 1 JA 2 -OHJELMIEN SEURANTAKOMITEOIDEN KESÄN KOKOUKSET:

7.–8.6.2004	Itä-Suomen tavoite 1 -seurantakomitean kokous Pohjois-Karjalassa (paikka tarkentuu myöhemmin)
10.–11.6.2004	Pohjois-Suomen tavoite 1 -seurantakomitean kokous Kaustisella
14.–15.6.2004	Etelä-Suomen tavoite 2 -seurantakomitean kokous Kotkassa
17.–18.6.2004	Länsi-Suomen tavoite 2 -seurantakomitean kokous Oulussa

Yhteisöaloitteet ja pilotit

Interregin indeksointivarat jaettu ohjelmille

Komissio informoi vuoden alussa jäsenmaita Interreg III yhteisöaloitteen indeksitarkistuksesta. Kaudella 2004–2006 sovelletaan samaa indeksointikerrointa kuin vuosina 2000–2003, eli 2 % vuodessa. Vuosien 2004–2006 indeksointirahaa on yhteensä 91,5 miljoonaa euroa, jonka komissio on jakanut jäsenvaltioiden välillä samassa suhteessa kuin alkuperäisen (vuoden 2000) Interreg III rahoituksen. Suomen alkuperäinen Interreg-rahoitus oli 137 200 000 euroa ja vuosien 2004–2006 indeksointivarat ovat 2 422 848 euroa. Kunkin jäsenvaltion on jaettava omat indeksointivaransa niiden ohjelmien kesken, joihin se osallistuu. Komissio suositti, että jakaessaan indeksointirahoja jäsenvaltiot ottaisivat huomioon ohjelmien toteuttamisen tehokkuuden sekä väliarvioinnin tulokset. Komissio katsoi myös, että ohjelmat joihin laajentuminen vaikuttaa ja ohjelmat joista tulee ns. naapurisuusohjelmia voisivat olla luontevia lisärahoituksen saajia, edellyttäen että niiden toteutus on riittävä.

Alue- ja rakennepolitiikan jaosto päätti, että Suomen osalta jakokriteereinä käytettäisiin alkuperäisen Interreg III -rahan ohjelmakohtaista jakoa sekä komission suositettavia priorisointikriteerejä, painottaen niitä seuraavasti:

– Suomen alkuperäisen Interreg III -rahan jako (50 %)

Sisäasiainministeriö valmisteli indeksointirahojen jakoesityksen, jonka alue- ja rakennepolitiikan jaosto hyväksyi 4.2.2004:

	euroa
Interreg IIIA Saaristo	139 727
Interreg IIIA Merenkurkku–MittSkandia	202 623
Interreg IIIA Pohjoinen	339 869
Interreg IIIA Karjala	404 057
Interreg IIIA Kaakkois-Suomi	369 354
Interreg IIIA Etelä-Suomen rannikkoseutu – Viro	340 132
Interreg IIIB Itämeren alue	437 171
Interreg IIIB Pohjoinen Periferia	117 512
Interreg IIIC Pohjoinen vyöhyke	72 403
yhteensä	2 422 848

Eri ohjelmat (niiden seurantakomiteat) päättävät indeksointirahojen koh-

- ohjelman toteuttamisen tehokkuus, mitattuna 31.12.2003 sidotun EU-rahaman prosenttiosuudella ohjelmakohdasta (30 %)
- EU:n laajentuminen vaikuttaa ohjelmaan (10 %)
- ohjelma muutetaan ns. naapurisuusohjelmaksi (10 %)

dentamisesta ohjelman sisällä. Eräät ohjelmat ovat jo päättäneet tästä ja muut tekevät päätöksensä lähiaikoina. Niissä ohjelmissa, joissa on mukana muita jäsenmaita Suomen lisäksi, indeksointivarat koostuvat ko. maiden osoittamien rahojen yhteissummasta. Seuraavassa Alue-Integraattorissa kerrotaan lähemmin ohjelmien uusista rahoituskehyksistä ja miten lisärahoitus on kohdennettu ohjelmien sisällä.

Harry Ekestam

Interreg IIIB -ohjelmien kuulumisia

Interreg IIIB Itämeri

Vuoden 2003 keväällä alkanut ohjelman laaja tarkistustyö on edennyt suunnitellun aikataulun mukaisesti ja saataneen päätökseen huhtikuussa.

Ensimmäinen tarkistettu versio toimitettiin komissiolle marraskuussa 2003 ja todettiin komission taholta vastaanottokelpoiseksi. Siinä oli otettu huomioon Interreg IIIB -ohjelman väliarvioinnista ja EU:n laajentumisesta johtuvat tarkistustarpeet sekä liitetty kaksi uutta ns. A-prioriteettia osaksi ohjelma-asiakirjaa. Sen sijaan siinä ei vielä ollut otettu huomioon ohjelman muuttamista ns. naapurisuusohjelmaksi eikä vuosien 2004–2006 indeksointirahojen sisällyttämistä ohjelmaan, vaan ne otettaisiin huomioon jatkotyössä. Lisäksi komissio, ilmoittaessaan vastaanottokelpoisuudesta, esitti että kumpanit harkitsisivat uuden toimin-

talinnan tai toimenpidekokonaisuuden ottamista ohjelmaan bilateraalisen meren ylittävän ulkorajayhteistyön tukemiseksi ”eteläisellä Itämerellä”. Tämä on Ruotsin vahvasti ajama asia ja lähtökohdista on ollut bilateraalinen yhteistyö Kaliningradin ja Etelä-Ruotsin välillä.

Ohjelman seurantakomitea kokoukseen 5.2.2004 Kööpenhaminassa evästää jatkotyötä. Puheenjohtajana toimi **Henning Steensig** Tanskasta ja Suomea edustivat **Mårten Johansson** sisäasiainministeriöstä ja **Ulla Koski** ympäristöministeriöstä. Komission positiopaperi ei vielä ollut valmistunut, mutta komissio oli lähettänyt kirjeen komitean jäsenille, jossa tarkennettiin em. esitystä bilateraaliyhteistyön sisällyttämisestä ohjelmaan. Komitea päätti sisällyttää uuden bilateraaliyhteistyötoimenpidekokonaisuuden toimintalinjan 3 alle. Sen tulisi olla avoin kaikille eikä johtaa uusiin hallintoelimiin. Naapuruskon-

septin edellyttämistä muutostarpeista ei vielä syntynyt yhteistä näkemystä. Venäläisiä pyydettiin tekemään muutosehdotuksensa kirjallisesti. Indeksointivarojen määrästä ei vielä ollut lopullista tietoa, koska kaikki jäsenmaat eivät olleet tehneet asiaa koskevia päätöksiä. Käynnissä oleva hakukierros (ks. jäljempänä) antaisi paremman pohjan päättää indeksointivarojen kohdentamisesta.

Seurantakomitea päätti asettaa työryhmän valmistelemaan em. asioiden sisällyttämistä ohjelmaan (ja täydennysosaan) sekä tarvittaessa neuvottelemaan komission kanssa. Komission positiopaperi saatiin helmikuun lopulla ja sisälsi em. asioiden lisäksi ehdotuksia joidenkin tekstiosien päivittämiseksi. Työryhmän puheenjohtajana toimii **Torben Nørkaer Hansen** Tanskasta ja Suomea siinä edustaa **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä. Työ-

ryhmä kokoontuu 9.–10.3.2004 Rostockissa. Tarkoituksena on että seurantakomitea voisi käsitellä lopullista tarkistettua ohjelmaluonnosta seuraavassa kokouksessaan 20.4.2004 Kööpenhaminassa.

Rinnan ohjelman tarkistustyön kanssa Interreg IIIB -ohjelman toteuttaminen jatkuu. Ohjelman viides hakukierros avattiin 12.1.2004 ja suljettiin 27.2.2004. Tämä on ensimmäinen hakukierros jolla uudet jäsenmaat ovat tasavertaisesti mukana vanhojen kanssa. Määräaikaan mennessä saatiin 37 hakemusta, eli suunnilleen saman verran edellisillä kierroksilla keskimäärin. Arviointitiimi aloittaa työnsä välittömästi. Päätökset tämän kierroksen hankkeista tehdään ohjauskomitean kokouksessa 3.–4.6.2004 Riikassa. Suomen kansallinen neuvoo-antava työryhmä kokoontuu noin viikkoa ennen (27.5.2004) käsittelemään päätösesityksiä ja evästäämään Suomen edustajia ohjauskomiteassa.

Ohjauskomitea piti ”ylimääräisen” kokouksen Lyypekissä 26.–27.1.2004, jossa ei käsitelty hankkeita vaan keskusteltiin tuleviin hankepäätöksiin liittyvistä strategisista kysymyksistä. Puheenjohtajana toimi **Wilfried Görmar** Saksasta ja Suomea edustivat **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä, **Tiina Tihlman** ympäristöministeriöstä ja **Martti Ahokas** Keski-Suomen liitosta. Kokouksessa keskusteltiin mm. toteuttamistilanteesta, ”puuttuvista” hanketyypeistä, avainhankkeiden määrittelystä ja niiden toteuttamisesta tarjouskilpailumenettelyllä, indikaattoreiden ja valintakriteerien tarkistamistarpeesta, ylikansallisten investointien määrittämisestä. Päätettiin asettaa työryhmä näiden asioiden tarkempaa valmistelua varten. Työryhmän puheenjohtajana toimii **Wilfried Görmar** ja Suomea siinä edustaa **Harry Ekestam**. Työryhmä kokoontuu 11.–12.3.2004 Berliinissä. Ohjauskomitean kokouksessa keskusteltiin myös ohjelman tarkistamiseen liittyvistä asioista, mm. naapuruuskonseptin edellyttämistä muutoksista ja rahojen jakamisesta toimenpidekokonaisuuksittain. Näistä asioista raportoitii seurantakomitealle (kts. edellä). Lisäksi kokouksessa päätettiin eräiden neljännen hakukierrosten hankkeiden täydentämisestä (uusien jäsenmaiden Interreg-rahalla) sekä eräistä muutoksista käynnissä oleviin hankkeisiin. Viimeksi mainittuun asiaan liittyen sihteeristö esitti eräitä menettelytapamuutoksia, joilla joustavoitettaisiin muutosten tekemistä käynnissä oleviin hankkeisiin

(mm. partnereiden muutoksia sekä päätösten delegointia sihteeristölle). Eräiden maiden kansallisista säädöksistä johtuen esitystä joudutaan kuitenkin korjaamaan ja palaamaan asiaan myöhemmin.

Ohjauskomitea päätti, että kuudes hakukierros avataan 23.8.2004 ja suljetaan 24.9.2004. Päätökset hankkeista tehdään ohjauskomitean kokouksessa 13.–14.12.2004. On vielä epäselvää voidaanko naapuruusohjelmakonseptia soveltaa jo tällä kierroksella.

Seuraavaan hakukierrokseen liittyen päätettiin myös toteuttaa uusi (viides) siemenrahahaku. Se avattiin 9.2.2004 ja suljettiin 8.3.2004. Asiasta tiedotettiin ohjelman kotisivulla. Päätökset tehdään 23.4.2004. Mahdollisesta Suomen valtion vastinrahoituksesta kannattaa keskustella hyvissä ajoin ao. ministeriöiden (SM, YM, OPM, MMM) kanssa. Sisäasiainministeriön vastinrahoituspäätökset tehdään noin 1–2 viikkoa ennen haun sulkemista. Tarkemmat aikataulut ja ohjeet vastinrahan hakemiseksi laitetaan sisäasiainministeriön kotisivulle ([www.intermin.fi/alueellinen/kehittaminen/EU-ohjelmatyö/Interreg/IIIB Itämeri](http://www.intermin.fi/alueellinen/kehittaminen/EU-ohjelmatyö/Interreg/IIIB%20Itämeri)) kesäkuun ohjauskomiteakokouksen jälkeen. Seuraavalle hakukierrokselle tähtävien partnereiden on myös hyvä tietää, että Norja on päättänyt vähentää valtion rahan (= EU-rahaa vastaavan rahan) enimmäisosuutta 30 %:iin. Vastaisuudessa norjalaisten partnereiden on siten löydettävä vähintään 70 % omarahoitusta.

Seuraava partnerinhakutilaisuus järjestetään vuoden 2005 alussa, todennäköisesti Liettuassa. Erityisenä teemanäkökulmana tulemaan venäläisten ja valkovenäläisten partnereiden paremmat osallistumismahdollisuudet naapuruusohjelmassa.

Edellisessä Alue-Integraattorissa kerrottiin että ohjelman sihteeristön haettiin kahta uutta työntekijää, ”Project Development Manageria” Riikaan perustettavaan uuteen konttoriin ja ”Financial Project Adviseria” Rostockin konttoriin. Haku aika päättyi 8.1.2004 ja parhaita hakijoita haastateltiin 10.2.2004. Useimmat hakijat olivat uusista jäsenmaista. Suomesta ei ollut hakijoita. ”Project Development Manageriksi” valittiin latvialainen **Vineta Griekere** ja ”Financial Project Adviseriksi” tšekkiläinen **Rostislav Zatloukal**. Molemmat aloittavat huhtikuussa. Viime vuonna Rostockiin palkattu **Eva Rantama** jäi 8.3.2004 äitiyslomalle. Häntä tuuraa **Kirsi Laitio** Suomen Turusta, jolla on kokemusta ensimmäi-

sellä hyväksytyin ja äskettäin menestyksellisesti loppuun saatetun NeLoC-hankkeen vetämisestä. Kirsin puhelinnumero on +49 381 45484 5291 ja sähköpostiosoite kirsi.laitio@bsrinterreg.net.

Interreg IIIB Pohjoinen Periferia

Ohjelman seuranta- ja hallintokomitea päätti viime vuoden lopulla pidetyssä kokouksessaan, että ohjelmassa siirrytään jatkuvaan hakuun ja useampiin päätöskokouksiin. Komitea päätti, että tänä vuonna pidetään kolme päätöskokousta ja määritteli päivämäärät, johon mennessä niissä käsiteltävät hankkeet tulee jättää sihteeristölle.

Ensimmäinen deadline oli 7.3.2004. Tätä kirjoitettaessa ei vielä ollut tietoa jätettyjen hakemusten määrästä. Tiedossa on, että eräät valmisteilla olevat suuremmat hankkeet eivät vielä olleet valmiit jättämään hakemustaan. Päätökset 7.3.2004 mennessä jätetyistä hankehakemuksista tehdään seuranta- ja ohjauskomitean kokouksessa 23.–24.4.2004 Hemavanissa, Ruotsissa.

Seuraava deadline on 13.6.2004. Siihen tähtäviä suomalaisia hakijoita, jotka ovat kiinnostuneet valtion vastinrahasta, kehoitetaan olemaan hyvissä ajoin yhteydessä rahoittaviin ministeriöihin. Sisäasiainministeriön osalta rahoituspyyntö tulee tehdä viimeistään 21.5.2004. Ohjeet vastinrahan hakemiseksi löytyvät sisäasiainministeriön kotisivulta www.intermin.fi (alueellinen kehittäminen/EU-ohjelmatyö/Interreg/IIIB Pohjoinen Periferia). Ohjelman seuranta- ja hallintokomitea saattaa huhtikuun kokouksessaan tarkentaa rahoitusehtoja ja valintakriteerejä, joten hakijoiden kannattaa seurata ohjelman kotisivuja (www.northernperiphery.net) ja olla yhteydessä ohjelman sihteeristöön (yhteyshenkilö jäljempänä) ja Suomen kansalliseen yhteyshenkilöön **Jouko Jamaan** (jouko.jama@lapinliitto.fi).

Moneen kertaan lykätty ”Norjan partenariaatti” pidetään 5.–7.5.2004 Bodössä. Enemmän tietoa on saatavissa edellä mainituista lähteistä.

Ohjelman yhteinen sihteeristö Kööpenhaminassa on taas täysilukuinen, kun **Claire Matheson** aloitti tammi-kuun alussa. Puhelinnumerot ovat:
Niclas Forsling +45 3283 3786
Christopher Parker +45 3283 3782
Claire Matheson +45 3283 3784
Sähköpostiosoite on etunimi.sukunimi@npp2.net.

Harry Ekestam

INTERACT-ohjelman toteuttaminen lähtenyt käyntiin

Alue-Integraattorissa on useaan otteeseen viime vuosina kerrottu Interreg-ohjelmien välistä tiedon- ja kokemustenvaihtoa tukevan INTERACT-ohjelman valmistelusta. Vuosi 2002 kului itse ohjelman laadinnassa (se hyväksyttiin 16.12.2002) ja vuosi 2003 toteuttamisrakenteiden ”pystyttämiseksi”. Ohjelman Wienissä sijaitseva sihteeristö aloitti toimintansa kevään 2003 lopulla, jonka jälkeen valmistelu onkin edennyt niin nopeasti kuin käytännössä on ollut mahdollista.

Ohjelman seuranta- ja ohjauskomitean neljännessä kokouksessa 9.–10.10.2003 Ateenassa valmisteluvaihe saatiin käytännössä päätökseen. Puhemiesjohtajana toimi **Kostas Kokkinopolitis** Kreikasta ja Suomea edustivat **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä ja **Kari Pakarinen** Suomen Kuntaliitosta. Edustettuina olivat kaikki jäsenmaat Portugalia lukuun ottamatta. Paikalla oli myös tarkkailijoita kuudesta ei-jäsenmaasta. Kokouksen keskeisiä kysymyksiä olivat INTERACT-toimipisteiden (INTERACT Points) vuosien 2004–2006 työohjelman (work programme) ja vuoden 2004 työsuunnitelman (work plan) hyväksyminen sekä ensimmäisen avoimen haun hankehakemuksista päättäminen.

Perusteellisen keskustelun jälkeen komitea päätti hyväksyä kaikkien viiden INTERACT-toimipisteen työohjelmat ja vuoden 2004 työsuunnitelmat (suluissa toimipisteen sihteeristön sijaintipaikka):

- Info and Animation (Jämtland/Ruotsi)
- Qualification and Transfer (Viborg/Tanska)
- Tool Box: IIIC (Valencia/Espanja)
- Managing Transition (Wien/Itävalta)
- IIIC Coordination (Rostock/Saksa)

Kolmen viimeksi mainitun osalta päätöksiin liitettiin joitakin suosituksia/ehdoja. Tool Boxin ja Managing Transitionin osalta todettiin, että käytännön toteutuksessa toimintaa tulee kohdentaa ja priorisoida tarveselvitysten poh-

jalta. IIIC Coordinationin osalta edellytettiin vielä joitakin budjettiin liittyviä selvennyksiä.

Ensimmäinen avoin haku koskien ohjelman toimintalinjoja 2 ja 3.2 avattiin 25.7.2003 ja suljettiin 30.9.2003. Hakemuksia tuli odotettua vähemmän, vain viisi kappaletta. Maantieteellisesti hakemukset painottuivat eteläiseen Eurooppaan. Suomalaisia partnereita ei ollut yhdessäkään hankkeessa. Eräät hankehakemukset olivat luonteeltaan enemmän Interreg IIIC -tyyppisiä ja kokouksessa käytiinkin pitkähkö keskustelu rajanvedosta INTERACT- ja Interreg IIIC -hankkeiden välillä. Lopulta päätettiin hyväksyä kolme hanketta erilaisin ehdoin:

- PACINTERREG (TI 2, paikallistason hallintokapasiteetin vahvistaminen)
- PRO MONTE (TI 2, rajan ylittävä yhteistyö vuoristoalueilla)
- Iq-Train (TI 3.2, yhteistyön laadullinen kehittäminen koulutustoimilla)

Yhdelle hankkeelle (IONAS/TI 3.2, satamien ja kaupunkien yhteistyö itäisellä Välimerellä) tarjottiin mahdollisuus parantaa hakemusta ja selventää sen kytkentää INTERACT-ohjelmaan seuraavaan kokoukseen mennessä. Yksi hanke (INTERexp/TI 2, yleinen kokemusten vaihto) hylättiin puutteellisen ja huonosti perustellun hakemuksen johdosta.

Kokouksessa saatiin myös tietoa sihteeristön muista toimista, mm. ohjelman tiedotus- ja kommunikaatiojärjestelmän (ml. kotisivun) kehittämisestä. Seuranta- ja hallintokomitean seuraa-

va kokous pidetään 23.–24.3.2004 Roomassa.

Ateenan kokouksen jälkeen INTERACT-toimipisteet ovat valmistelleet toimintansa käynnistämistä, mm. palkkaamalla henkilökuntaa ja asettamalla erityyppisiä ohjaus-, tuki- ja asiantuntijaryhmiä. Suomen kannalta erityisen kiinnostava on Managing Transition –toimipiste, jota Wienin kaupunki vetää yhdessä Varsinais-Suomen liiton kanssa. Toimipisteen ”tiimiin” kuuluu viisi henkilöä, joista neljä Wienissä ja yksi Turussa. Tiimin päälliköksi on valittu **Willy Sigl** ja Turussa toimivaksi Project Manageriksi **Riitta Ahdan**. Riitan puhelinnumero on 02 – 2100 966 ja sähköpostiosoite riitta.ahdan@interact-eu.net. Tulemme jatkossa kertoamaan Alue-Integraattorissa erityisesti tämän toimipisteen toiminnasta.

Seuraava (toinen) avoin haku avataan toukokuussa 2004. Sen pohjuttamiseksi järjestetään informaatiopäivä 29.4.2004 Brysselissä. Enemmän tietoa löytyy ohjelman kotisivulta www.interact-online.net (What's new).

Lopuksi todettaneen vielä että komission vaatimuksesta myös INTERACT:ista on teetetty väliarviointi, jonka skotlantilainen EPRC-tutkimuslaitos teki ennätysajassa (noin neljässä viikossa) tämän vuoden alussa. Raportissa keskitytään ohjelman valmisteluvaiheen ja hallintorakenteiden arviointiin. Raporttia käsitellään seuranta- ja ohjauskomitean maaliskuun kokouksessa.

Harry Ekestam

Etelä-Suomen InnoELLI-ohjelma

InnoELLI on Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) tukema innovatiivisten toimien ohjelma, jonka strateginen aihe on eEuropeRegio, tietoyhteiskunta aluekehityksen palveluksessa. Ohjelman on valmistellut ja sitä toteuttaa Etelä-Suomen maakuntien liittouma, joka on seitsemän maakunnan liiton alueellinen yhteistyöelin. Ohjelma-alue käsittää Varsinais-Suomen, Uudenmaan, Itä-Uudenmaan, Kymenlaakson, Etelä-Karjalan, Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen maakunnat.

InnoELLI-ohjelma perustuu Etelä-Suomen maakuntien liittouman hyväksymään toimintastrategiaan, jonka mukaan yritystoiminnan kilpailukyvyyn lisäämiseksi on mielekästä kohdistaa alueen yhteiset toimet informaatioteknologiaan, logistiikkaan ja ympäristöteknologiaan, sillä panostus niihin vaikuttaa parhaiten koko Etelä-Suomen menestymiseen.

InnoELLI-ohjelma hyväksyttiin alunperin kaksivuotisena, mutta EU:n komissio on myöntänyt ohjelman toteutukselle puolen vuoden jatkoajan 30.6.2004 saakka. Ohjelman kokonaisrahoitus on neljä miljoonaa euroa, josta puolet tulee komissiolta ja neljäsosa kansallisena vastinrahoituksena sisäasiainministeriöltä. Loppuosa on toteuttajien omarahoitusta.

Tavoitteena innovaatioiden leviäminen

Ohjelman tarkoituksena on luoda uudenlaista yhteistyötä erilaisten toimijoiden ja alueiden välille logistiikan ja ympäristöteknologian toimialoilla. Ohjelman avulla pyritään myös siirtämään alueen osaamiskeskuksissa ja voimakkaasti kehittyvillä alueilla syntyvää tietoa ja innovaatioita palvelemaan paremmin koko Etelä-Suomen alueen julkista ja yksityistä sektoria. Eräs keskeinen tavoite on vaikuttaa tavoite 2 -ohjelman sisältöön mm. uusien hankkeiden laatua parantamalla.

Tavoitteiden toteuttamiseksi ohjelmassa hyödynnetään informaatioteknologian mahdollisuuksia sekä kehitetään niitä edelleen. Ohjelmasta rahoitettavien hankkeiden lukumäärä on rajattu tarkoituksella pieneksi ja samalla edellytetty, että hankkeilla on toteuttajia usean maakunnan alueelta. Ohjel-

masta rahoitetaan kolmea logistiikka- ja kahta ympäristöteknologiahanketta.

InnoELLI-ohjelman innovatiivisuus perustuu toteutusta koskevaan kokonaisuuteen paremminkin kuin johonkin hankkeeseen tai hankkeen yksittäiseen osaan. Laajoilla yhtenäisillä kehittämissankkeilla on ohjelman tavoitteiden mukaisesti haettu suurempaa vaikuttavuutta, kuin olisi mahdollista saada aikaan yksittäisillä pirstaleisilla hankkeilla. Hankkeiden toteuttajat ovat osoittautuneet aktiivisiksi ja osaaviksi. Hankkeissa myös toteutuu julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö konkreettisella tavalla.

Alun hankaluuksista konkreettisiin tuloksiin

Hankkeiden toteutuksessa ilmeni alkuvaiheessa myös ongelmia. Hankkeet ovat isoja ja niillä on tästä johtuva sisäinen byrokratiensa. Samassa hankkeessa on useita erilaisia toteuttajia, joiden toimintakulttuurit voivat olla kovin erilaisia. Näistä syistä osa hankkeista joutui käyttämään paljon aikaa toteutuksen jatkosuunnitteluun vielä sen jälkeenkin, kun ne olivat saaneet myönteisen rahoituspäätöksen. Hankkeiden käynnistämiseen kului siten aikaa enemmän kuin alunperin oli ajateltu. Toteutus-, tukikelpoisuus- ja hankintakäytännöt eivät olleet hakuvaiheessa riittävän selvät. Ohjelman ja hankkeiden nopea valmistelu- ja päätöksentekoaikataulu johti siihen, että em. liittyviä yksityiskohtia selviteltiin pitkin syysy 2002. Hankkeilla oli myös aluksi ongelmia kuntarahoituksen kokoamisessa ja suunniteltujen pilottien rakentamisessa. Rahoituksen kokoajia oli liikkeellä paljon jo ohjelman hakuvaiheessa, eikä kunnille syntynyt selkeää kuvaa siitä, mihin hankkeisiin kannattaa lähteä mukaan eikä myöskään käsitystä hankkeiden käytännön hyödyistä.

Ohjelman toteutus on edennyt liikkeelle pääsyn jälkeen edennyt suunnitellulla tavalla ja ohjelmasta rahoitetut hankkeet ovat alkaneet tuottaa mielenkiintoisia, konkreettisia tuloksia. Myös kunnat ovat innostuneet mukaan hankkeiden toteutukseen alun epäroinin jälkeen. Erityisesti suurimpien LOLLI- ja InnoEnvi-hankkeiden vaikutukset Etelä-Suomen kehitykseen valituilla

toimialoilla ovat käyneet ilmeisiksi.

Ohjelman hallinto on omilla toimiltaan, mm. koulutuksella ja ohjeistuksella pyrkinyt tukemaan hankkeita niiden toteutuksessa. Ohjelman hallinto- ja maksuviranomaistoiminnot on liittojen yhteisellä sopimuksella keskitetty Varsinais-Suomen liittoon. Maksatuksissa ei ole ilmennyt suuria ongelmia, ja hankkeet näyttävätkin toteutuvan tehtyjen rahoituspäätösten mukaisesti.

Lisätietoja ohjelmasta ja linkkejä ohjelmasta rahoitettujen hankkeiden kotisivuille löytyy osoitteesta www.etela-suomi.fi.

*Hannu Haukkasalo
ohjelmakoordinaattori*

hannu.haukkasalo@uudenmaanliitto.fi

INNOVAATIOITA LOGISTIikka- JA YMPÄRISTÖSEKTORILLE

InnoELLI-ohjelman keskeiset tavoitteet Etelä-Suomen logistiikkasektorin kehittämisessä ovat:

- kehittää pk-yritysten lisäarvopalveluja logistiikkaketjujen osana
- parantaa pk-yritysten kilpailukykyä lisäämällä osaamista ja tietoa sekä hyödyntämällä informaatioteknologiaa
- luoda pilotteja, jotka yhdistävät erilaisia informaatiojärjestelmiä
- kehittää julkista liikennettä harvaan asutuilla alueilla

Ohjelman myötä on syntynyt uusia julkisen ja yksityisen sektorin yhteistoimintamuotoja. Asetetut tavoitteet näyttävät toteutuvan ja ohjelma tulee vaikuttamaan jatkossa alueellisen yhteistyön toteutumiseen sekä alueelliseen suunnittelu- ja kehittämistoimintaan.

LOLLI-hanke on rahoitetuista logistiikka-hankkeista kaikkein suurin. Sen tärkeimpiä tuloksia ovat:

- parannukset geoinformaatiojärjestelmien yhteensopivuuteen ja sisältöön
- yritysten sijoittautumispalvelua tukevat työkalut
- LOLLI-hankkeessa kehitettyjen työkalujen soveltaminen alueiden, erityisesti seutukuntien logistisen aseman arviointiin ja kehittämiseen
- Vuosaaren sataman ja Helsinki-Vantaan lentoaseman logististen vaikutusten arviointi
- pienten kuljetusliikkeiden tukeminen verkostoliiketoiminnassa

Hankeissa on myös pyritty edistämään julkisten liikennepalvelujen säilymistä ja uudenlaisten toimintamallien löytämistä. Kunta- ja seutukuntakohtaisten pilottien raken-

Pohjois-Suomen innovatiiviset toimet -ohjelma

Pohjois-Suomen innovatiiviset toimet -ohjelman alkuperäisenä tavoitteena oli etsiä erityisesti Pohjois-Suomen olosuhteisiin sopivia, innovatiivisia palvelupilotteja. Tavoitteissa on myös onnistuttu; eri tyyppisiä sovelluksia ja palveluja on syntynyt jopa ennakoitua enemmän. Muista Euroopan alueista haluttiin erottautua tukeutumalla vahvaan ICT-osaamiseen ja tuotantoon erityisesti langattomuuden ja mobiiliteetin hyödyntämisessä. Suomen etumatka tietoyhteiskuntakehityksessään on kaventunut tai jopa umpeutunut.

Hankkeista hyviä tuloksia

Ohjelmassa painotetaan erityisesti matkailun ja hyvinvoinnin mobiilipalveluja. Tästä hyvänä esimerkkinä ovat kansainvälisestikin tunnetut Octopus ja Aurora Borealis -hankkeet. Molemmissa hankkeissa tulee esille ohjelman sovellusten ja palvelujen käytännönläheisyys. Näissä testaus- ja kehitysympäristöissä ovat syntyneet mobiili kalastuslupa, revontulien hälytysjärjestelmä sekä matkailijoiden turvallisuuteen liittyvät paikannuspilotti. Hankkeet tekevät myös yhteistyötä keskenään.

Muita tärkeitä hankkeita ovat Älykäs leikkikenttä, Lohipato-projekti sekä eKoillis-Suomi. Älykäs leikkikenttä on

tulevaisuuden leikkikentän prototyyppi eri ikäpolville. Leikkikentän laitteita voidaan ohjata langattomasti ja se antaa leikkijöille uudenlaisia virikkeitä ja samalla kehittää motoriikkaa. eKoillis-Suomi -hankkeessa pilotoidaan kuntien sähköisiä palveluja ja niiden tuottamiseen liittyviä uusia toimintamalleja. Käyttöön otettuja palveluja ovat mm. nettiterveydenhoitaja ja nettikirjasto. Lisää palveluja osoitteessa www.auvo.net. Lohipato-projektissa on kehitetty ja otettu käyttöön monivammaisille lapsille tarkoitettu ympäristönhallintajärjestelmä, jolla voidaan langattomasti ohjata mm. ikkunoita, ovia ja hissejä. Kaustisten lukiossa puolestaan kehitetty ohjelmasta rahoitettavalla hankkeella lukion kaikille opiskelijoille langaton oppimisolusta, joka on käytävissä ajasta ja paikasta riippumattomasti.

Pohjois-Suomen ohjelma on Pohjoismaiden suurin noin 7,5 miljoonan euron budjetilla, josta EU:n osuus on 3 miljoonaa euroa ja valtion 1,5. Loppurahoitus on alueen kunta- ja yritysrahoitusta. Rahoitettuja hankkeita on yhteensä 21 kappaletta, joiden hallinnoijista 3 on Keski-Pohjanmaalla, 6 Lapissa ja 12 Pohjois-Pohjanmaalla. Puolessa hankkeista tehdään ylimaakunnallista yhteistyötä.

Ohjelman tulosten levittämiseen panostetaan

Kaikilta hankkeilta edellytetään loppuraportin yhteydessä konkreettista tulosten levittämissuunnitelmaa, jossa määritellään kuinka sovellusten ja palvelujen jatkokehittäminen, käyttöönnotot ja markkinointi aiotaan tehdä. Ohjelmasta on myös rahoitettu erikseen hankkeiden tulosten levittämiseen keskittyvä Innolevis-hanke, jotta tulokset leviäisivät ja hyödyttäisivät kehitystoimintaa mahdollisimman laajasti Pohjois-Suomessa ja koko maassa.

Ohjelman hankkeet ovat saaneet ennakoitua enemmän paikallista ja valtakunnallistakin julkisuutta. Ohjelman työllisyysvaikutukset ovat myös merkittävimmät kuin on uskallettu odottaa. Hankkeiden kautta synty useita kymmeniä uusia työpaikkoja, vaikka komissiolle jätetyssä ohjelmahakemuksessa ei niitä varsinaisesti luvattukaan.

Lisätietoja: Pohjois-Pohjanmaan liitto, Mikko Väisänen, 050-3366 524, mikko.vaisanen@pohjois-pohjanmaa.fi

*Mikko Väisänen
Pohjois-Pohjanmaan liitto*

taminen on osoittautunut kuitenkin suunniteltua vaikeammaksi. Tämä on koskenut erityisesti henkilö- ja tavarakuljetusten yhdistelyä, mutta myös erilaisten käyttäjäryhmien (vammaset, ikääntyneet sosiaalipalvelun asiakkaat, koululaiset) kuljetusten toteutusta. Pienten kuljetuspalveluyritysten kilpailukyvyyn parantamiseen on löydetty uudenlaisia ratkaisuja, mutta niiden siirtäminen laajalti yrityskentän käyttöön on vasta alkamassa.

InnoELLI-ohjelman keskeiset tavoitteet Etelä-Suomen ympäristöteknologiasektorin kehittämisessä ovat:

- käyttää informaatioteknologiaa edistämään yritysten verkottumista
- yritysten yhteistyön kehittäminen tukemaan niiden kasvua
- auttaa yrityksiä erikoistumaan ja kansainvälistymään
- julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön tehostaminen

InnoEnvi-hankkeessa on luotu Etelä-Suomen alueelle kattava ympäristökluusteri, jonka avulla pyritään kasvattamaan erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistä liiketoimintaa. Hankkeessa on tunnistettu ja ennakoitu ympäristösektorin kehittämistarpeita ja luotu edellytyksiä vastata näihin muutoksiin. Hankkeen käytännön tuloksia ovat:

- kattava alueellinen ympäristösektorin yritysrekisteri
- jäsentynyt kokonaiskäsitys alueen ympäristösektorin toimijoiden osaamisesta, tuotteista ja palveluista
- 5-7 vahvaa sektoriohjausta miniklusteriä yritysverkoston sisältä
- 4-5 miniklusteristrategiaa ja kehityssuunnitelmaa
- miniklustereiden vientimahdollisuuksien tukeminen
- innovatiivinen, ympäristöliiketoimintaa tehostava ympäristöportaali
- perusta Etelä-Suomen ympäristöyritys-

ten ja alan muiden organisaatioiden verkostolle, jonka pohjalta syntyy uusia kehittämis- ja yhteistyöhankkeita.

Ohjelman tavoitteet toteutuvat tältä osin suunnitellulla tavalla ja osin jopa odotuksia paremmin. Rakennusten energia- ja ekotehokkuuden kehittämiseen tähtäävä hanke on sen sijaan viivästynyt, koska rakennettavan portaalin demoversio valmistui suunniteltua myöhemmin. Koska hankkeen toteuttajat edustavat alan parasta osaamista Suomessa on kuitenkin ilmeistä, että hankkeelle asetetut tavoitteet tullaan saavuttamaan ainakin suurelta osin viivästyisestä huolimatta. Tämän julkiselle sektorille painottuvan hankkeen toivotaan vaikuttavan myönteisesti myös alan liiketoiminnan kehittämiseen.

Hannu Hankkasalo

Länsi-Suomen WFA-INNO -ohjelma

Euroopan yhteisöjen komissio myönsi keväällä 2003 Länsi-Suomen liitoille WFA-INNO -ohjelmaan hakemukselta 1,0 miljoonaa euroa. WFA-INNO -ohjelman ydin koostuu innovatiivisista hankkeista, joilla käynnistetään ennakointi- ja yhteistyöprosessi, jonka avulla mahdollistetaan alueen yritysten kehityksen, aluetalouden kasvun ja elinkeinorakenteen uudistamiskyvyn edistymisen. Tavoitteena on luoda järjestelmä, jolla alueen yritys-elämää ja julkishallintoa voidaan tukea tuottamalla ajantasaista ja luotettavaa informaatiota teknologisesta kehityksestä sekä innovatiivisen toimintaympäristön asettamista vaatimuksista. Toimenpiteiden perimmäinen päämäärä on siis varmistaa aluetalouden kasvu ja työllisyyden parantuminen tulevaisuuden tärkeillä aloilla sekä luoda uusia työtilaisuuksia yritystoiminnan paremman kilpailukyvyn kautta ja lisäämällä yrittäjyyden tasa-arvoisia mahdollisuuksia ajasta ja etäisyyksistä riippumatta.

WFA-INNO -ohjelman ohjelma-alue on Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Satakunnan ja Pohjanmaan maakuntien muodostama alue. Ohjelman toteuttamiseen on Euroopan yhteisöjen komissio myöntänyt rahoitusta 1,0 miljoonaa euroa ja Suomen valtio 0,75 miljoonaa euroa. Ohjelman budjetti on 2,0 miljoonaa euroa.

Pilottihankkeilla edistetään alueellista kilpailukykyä

WFA-INNO -ohjelman osioon 7.1. *Alueellisen kilpailukykykonseptin kehittäminen* on hyväksytty viisi pilottihanketta. Pilottihankkeille myönnetyn rahoituksen kokonaissumma on 1 420 000 euroa. Pilottihankkeet ovat seuraavat:

1. **WFA-INNO, Keski-Suomen osuus.** Hakijana Jyväskylän Teknologikeskus Oy. Hankkeen tavoitteena on käynnistää uudenlainen toi-

mintaprosessi. Tällä prosessilla edistetään alueen uuden teknologian mahdollisuuksien hyödyntämistä alueellisesti ja globaalisti. Uusi innovatiivisen teknologian hyväksikäyttö edellyttää hankkeen aikana toimivaa ja kattavaa verkottumista. Hankebudjetti on 198 000 euroa.

2. **Teknologiansiirrolla tarpeiden tunnistuksesta toteutukseen Satakunnassa.** Hakijana Satakunnan ammattikorkeakoulu. Hankkeen prosesseissa luodaan, jalostetaan ja testataan toimintamallia, jolla tunnistetaan elinkeinoelämän tarpeet. Malliin liittyy myös tarvittava tutkimus- ja kehitystoimintaan ja verkostoitumiseen perustuva osaamisensiirtokonsepti. Hankkeessa luodaan ennakointi- ja yhteistyöverkosto alueen ohjelmistoklusterin vahvistamiseksi sekä pilotoidaan niiden tarvitsema palvelualusta, selvitetään Länsi-Suomen ICT-yritysten tarpeet sekä rakennetaan niiden pohjalta innovatiivisia ratkaisuja uusimman teknologisen tiedon välittämiseksi yrityksille. Hankebudjetti on 408 000 euroa.

3. **Strateginen johto ja sisäsyntyinen kasvu.** Hakijana Vaasan ammattikorkeakoulu. Hyvin toimiva ja luova julkinen sektori luo pienyrityksille verkoston, joka avustaa uusien teknologisten trendien mahdollisuuksien erittelyssä. Uuden teknologian tuomien mahdollisuuksien lisäksi keskeistä on myös työvoiman motivaatio soveltaa uutta teknologiaa sekä rahoitusmahdollisuuksien kohdistaminen edistämään pk-yritysten riskinottoa ja muuta teknologiaa. Hankebudjetti on 198 000 euroa.

4. **Pirkanmaan teknologia- ja innovaatiokiihdytys-hanke.** Hakijana Pirkanmaan liitto. Hanke luo toimintakonseptin, menettelytavat ja tieto-

yhteiskunnan kannalta olennaista teknologian kehitystä ennakoivan yhteistyömekanismin WFA-alueelle. Hanke sisältää kolme painopiste-alueita: 1) WFA-laajuisen teknologiatiedon ennakkoinnin konseptin luomisen; 2) ennakointitutkimuksen tukitoiminnot (WFA-alue ja Pirkanmaa); 3) Pirkanmaan innovaationeuvoston toiminta. Hankebudjetti on 418 000 euroa.

5. **Etelä-Pohjanmaan avaintoimialojen teknologiansiirtokonsepti.** Hakijana Seinäjoen ammattikorkeakoulu/SeiTek. Hankkeen keskeinen sisältö on yritysten kehittämistarpeiden tunnistustarpeiden kehittäminen, innovatiivisten teknologiakonseptien kehittäminen, ylimaakunnallinen verkostoyhteistyö, teknologian ennakointitiedon seuranta ja jalostus sekä uusien liiketoimintamahdollisuuksien tunnistaminen. Hankebudjetti on 198 000 euroa.

Ohjelman osion 7.2 Kilpailukykytiedon informaatiojärjestelmä ja palvelut yrityksille projekti on Tampereen teknologiakeskus Oy:n Kilpailukykytiedon informaatiojärjestelmä ja palvelut yrityksille -hanke. Hankkeessa tavoitteena on rakentaa pysyvä teknologian- ja osaamisensiirtomalli WFA-alueen maakuntien eri toimijoiden (tutkimus- ja oppilaitokset, kehittäjäorganisaatiot ja niiden asiakkaat) välille. Tavoitteena on luoda toimintamalli siten, että projekti päättyttyä toimintamalli on laajennettavissa muihinkin maakuntiin. Hankkeen yhteistyökumppaneina toimivat Jyväskylän Teknologikeskus Oy, PrizzTech Oy, Merinova Oy ja Seinäjoen teknologiakeskus Oy, joiden kesken on tehty yhteinen sopimus hankkeen toteutuksesta.

Minna-Maria Haanpää
Tampereen teknillinen korkeakoulu
Porin yksikkö

Muuta

ESR ja Kestävä kehitys -seminaari

Kestävä kehitys on moniulotteinen käsite, jonka sisältöä nimenomaan ESR-toiminnassa pohdittiin 6. helmikuuta 2004 järjestetyssä seminaarissa Finlandia-talossa Helsingissä. Puhetta johti työministeriöstä johtaja **Pertti Toivonen**. Kestävä kehitys on yksi ESR-viitekehityksen viidestä horisontaalisesta teemasta. Kestävän kehityksen sosiaalisesta, taloudellisesta ja ekologisesta ulottuvuudesta keskusteltiin laajasti. Paikalla oli lähes sata projektipäällikköä sekä virkamiehiä alueilta, keskushallinnosta ja komissiosta.

Aluesuunnitteluneuvos **Ulla Koski** ympäristöministeriöstä totesi, että ympäristöalalla on paljon työllistämispotentiaalia ja mahdollisuuksia uusien toimintamallien kehittämiseen. Hän totesi, että ympäristöhankkeet ovat usein vaikuttaneet myönteisesti paikallistalouteen ja parantaneet edellytyksiä työllistystä tai ryhtyä yrittäjäksi.

Hallintovirkamies **Jonathan Parker** komission ympäristöpääosastolta esitteli muutamista EU-maista hyviä käytäntöjä kestävä kehitys -teemasta. Esimerkiksi Espanjassa 800 000 ESR-projektiin osallistunutta on suorittanut ympäristöverkoston (Structural Funds Environmental Network) toteuttaman ympäristötieto-koulutusmodulin. Englannissa ja Walesissä jokaiseen rakennusohjelmaan on palkattu ympäristövastaava, jonka tehtävänä on seurata ja edistää kestävä kehityksen mukaisen toiminnan toteuttamista.

Arvioitsija **Jari Ritsilä** totesi puheenvuorossaan, että sosiaalisen ulottuvuuden toteutumista voidaan pitää ennakkoehtona ESR-hankkeille. Kaikilla horisontaalisilla teemoilla – tietoyhteiskunta, tasa-arvo, kestävä kehitys, paikallinen kumppanuus ja ennakointi – on hänen mukaansa rakennerrahasto-ohjelmatyötä tehostava ja ohjaava pyrkimys. Horisontaalisten teemojen läpäisyperiaatteen toteutuminen edellyttää teemojen huomioimista ohjelmatyön kaikissa vaiheissa, totesi Ritsilä. Maakuntatason ja ohjelmataason strategisilla valinnoilla tehdään ratkaisevimmat askeleet kestävä kehityksen ja

Seminaarin puheenjohtaja Pertti Toivonen Työministeriöstä.

muiden horisontaalisten teemojen edistämiseksi.

ESR-koordinaattori **Eija Haatanen** kertoi hankaluuksista sijoittaa ESR-hankkeita ESRA-luokitusten mukaisesti ympäristöprojektiksi, ympäristövaikutuksiltaan positiiviseksi, ympäristöneutraaliksi tai ympäristönegatiiviseksi. Hän totesi, että projektien luokittelu perustuu aina tulkintaan ja että tulokinnan kriteerit tulisivat olla samoja kaikkialla. Myös ESRA- ja FIMOS-rekisterien yhteensopivuus sekä tietojen siirron jouhevuus ovat tärkeitä asioita, jotta toimintaa voidaan seurata luotettavasti, totesi Haatanen.

Seminaarissa esiteltiin mielenkiintoisia kestävä kehityksen ESR-hankkeita. Arkkitehti **Liisa Bergius** Keski-Suomen ympäristökeskuksesta ja rakennuttamispäällikkö **Juha Maaranen** Etelä-Savon ympäristökeskuksesta kertoivat alueidensa hankkeista, joissa pitkäaikaistyöttömät kunnostivat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia, niittivät vesikasveja ja puhdistivat talousvesikaivoja.

Bussialan kehittämisspalvelut Oy toteutti toimitusjohtaja **Saara Remeksen** ja koulutussuunnittelija **Tuula Häyrösen** johdolla Bussiyrietyksen ympäristö- ja energiaosaamisen kehittämissohjelma EKO-hankkeen viidelletoista bussiyrietykselle, jotka olivat liittyneet linja-autoalan energiansäästösovitukseen. Koko henkilöstön valmennukseen kuului kuljettajien ympäristöä

ja energiaa säästävän ajotapaopetuksen lisäksi yrityksen ympäristö- ja energiaasioita käsittelevä osuus.

Suunnittelija **Heikki Valtonen** Koulutuskeskus Dipolista esitteli Ekotehokkaasti markkinoille -hankkeen, jonka kohderyhmänä oli kuusitoista yritystä ja kymmenen konsulttia. Hankkeessa ekotehostettiin suomalaisten yritysten tuotantotoimintaa ja koulutettiin samalla ympäristöalan asiantuntijoita hallitsemaan ekotehokkuuden mittari MIPS (Material Input Per Service Unit). Mittari kuvaa tuotteen tai palvelun materiaalipanosta per palvelusuorite.

Koulutuspäällikkö **Tarja Tammia** Lapin yliopiston täydennyskoulutuskeskuksesta puhui Suur-Teuravuoman suoluonto – uusia mahdollisuuksia luontoyrittäjyydelle – hankkeesta. Tavoitteina hankkeessa oli suoluontoon, paikalliseen kulttuuriin ja perinteeseen pohjautuvien matkailupalvelujen synnyttäminen ja kehittäminen sekä kylien elinvoimaisuuden säilyttäminen. Hankkeessa järjestettiin suo-opaskoulutusta ja toimijatapaamisia. Alueen ja kylien kehittämistyö tehtiin luonnon ja paikallisten ihmisten ehdoilla.

ESR ja kestävä kehitys -seminaari oli hyvä alku aihepiirin profiilin selkiyttämiseksi rakennerrahastotoiminnassa.

*Susanna Piepponen
Työministeriö*

NÄRP kokoontui Brysselissä

Vuoden ensimmäinen NÄRP-kokous pidettiin kolmannen koheesioraportin julkistamisen ”aattona” 16.2.2004 Brysselissä. Tänä vuonna puheenjohtajana toimii **Snorri B. Sigurdsson** Islannista. Suomea edusti **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä. Kokouksen keskeisenä asiana oli aluepoliittisen sektorin yhteistyöohjelman uudistamistyön käynnistäminen. Nykyinen yhteistyöohjelma laadittiin vuosille 2000–2005, mutta tarkoituksena on nyt koordinoita kaikki sektoriohjelmat ajallisesti pohjoismaisen kestävä kehityksen strategian kanssa, jolloin uusien ohjelmien tulisi koskea vuosia 2005–2008. Aluepoliittisen yhteistyöohjelman pitäisi myös olla nykyistä tavoitteellisempi ja paremmin ankkuroitu poliittiseen päätöksentekoon (erityisesti ministereihin). NÄRP päätti asettaa työryhmän valmistelemaan uutta ohjelmaa (Suomesta Harry Ekestam). Nordregio avustaa työryhmää ja valmistelun kustannuksien varaan 250.000 DKK. Ohjelmaluonnoksen tulee olla valmiina kesäkuun poliiti-

väliin mennessä ja sitä on tarkoitus käsitellä syksyn ministerikokouksessa.

NÄRP päätti myös myöntää rahoitusta seuraaville hankkeille: ”Lokale strategier for arbeid og forsöring i Norden” (100.000 DKK Nordregiolle), ”Komparativ sammenstilling av systemer for bedriftsstötte i de nordiske land” (250.000 DKK Nordregiolle) ja ”Grensehinderseminar” (16.000 DKK Uumajassa sijaitsevalle pohjoismaiselle tiedotuskonttorille). Eräisiin muihin hankkeisiin palataan seuraavassa kokouksessa. Muut asiat olivat tiedotusluonteisia. Seuraava kokous pidetään 3.5.2004 Reykjavikissä ja sen yhteydessä pidetään myös Rajaseutufoorumien kokous (4.5.2004).

NÄRP-kokouksessa Suomen puolelta ilmoitettiin, että Suomen edustajat Nordregion hallituksessa kaudella 2004–2007 ovat **Leif Ehrstén** sisäasiainministeriöstä (varsinainen edustaja) ja **Heikki Eskelinen** Joensuun yliopistosta (varaedustaja). Leif Ehrstén tulee Ulla Blombergin tilalle, joka ei ollut käytettävissä toista kautta varten.

Heikki Eskelinen toimi varaedustajan jo edellisellä kaudella.

NÄRPin kokouksen jälkeen pidettiin vielä NÄRP-EU:n kokous. Puheenjohtajana toimi **Erla Skúladóttir** Islannista ja Suomea edusti Harry Ekestam (Mårten Johanssonin sijaisena). Kokouksessa päätettiin käynnistää yhteinen selvitystyö koskien Interregin tulevaisuutta. Ryhmän norjalainen jäsen **Arve Skjerpen** valmistelee asiaa koskevan keskustelupaperin seuraavaan kokoukseen. Kokouksessa tarkasteltiin myös NÄRP-EU:n **Klaus Spiekermannilta** tilaaman saavutettavuusselvityksen loppuraporttia (Nordic Peripherality in Europe), joka on tarkoitus julkaista lähiaikoina. NÄRP-EU:n seuraava kokous pidetään NÄRPin seuraavan kokouksen (ks. edellä) yhteydessä, jolloin em. Interreg-selvityksen lisäksi on tarkoitus keskustella kolmannesta koheesioraportista ja komission esityksistä valtiontukisäännösten muuttamisesta.

Harry Ekestam

Lähialueiden rajaseutuverkosto jatkaa toimintaansa

NÄRPin keväällä 2002 käynnistämälle lähialueiden rajaseutuverkosto -hankkeelle myönnettiin viime vuoden lopulla rahoitusta hankkeen jatkamiseksi vuonna 2004. Hankkeen vetäjänä jatkaa **Sarunas Radvilavicius**.

Vuonna 2004 jatketaan onnistuneiksi osoittautuneitten koulutustilaisuuksien järjestämistä verkoston jäsenille. Vuoden ensimmäinen (kaikkiaan kolmas) koulutustilaisuus järjestetään 20.–21.4.2004 Rezeknessä, Latviassa. Teemana on tällä kertaa strateginen suunnittelu. Tilaisuus järjestetään yhdessä Nordregion kanssa. Tarkoituksena on järjestää ainakin vielä yksi koulutustilaisuus tänä vuonna.

Hankkeen puitteissa on ollut tarkoitus rahoittaa myös joitakin twinning-tyyppisiä yhteistyöhankkeita pohjoismaisten ja baltialaisten/venäläisten rajaseutualueiden välillä. Jälkimmäiset ovat osoittaneet kiinnostusta tällaiseen toimintaan, mutta valitettavasti pohjoismaiset rajaseutualueet ovat olleet vähemmän aktiivisia. Syksyllä toteutettu haku tuotti vain kaksi yhteishakemusta. Hankkeen ohjausryhmä päätti rahoittaa kumpaakin hanketta: ”Bridges Saule-Kvarken” (Saule ja Merenkurkun Neuvosto) ja ”Information dissemination in case of twinning” (Euregio Pskov-Livonia ja Östfold-Bohuslän-Dalsland). Hankkeiden budjetit

tarkennetaan vielä, mutta molempien kokonaisbudjetit on noin 0,2 miljoonaa euroa, josta PMN:n rahoitus 0,1–0,15 miljoonaa euroa. Hankkeiden toteutus alkaa tänä keväänä ja päättyy vuoden loppuun mennessä.

Yhteistyöverkoston kuuluvaa kahdetoista rajaseutuorganisaatiota esittelevä julkaisu on myöhästynyt tiedonkeruuongelmista johtuen, mutta se julkaistaneen huhti–toukokuussa. Tietoa verkostosta ja sen toiminnasta löytyy osoitteesta www.nmr.lt (klikkaa aloitus sivun alalaidassa olevaa kuvaa ”Project: Regional Cross-Border Co-operation”).

Harry Ekestam

Pohjoismaiden ja Skotlannin välisen aluekehitysyhteistyön toimintaohjelman toteuttamista tehostetaan – ja yhteistyön tulevaisuutta pohditaan

Viime vuoden syyskuussa Örnköldsvikissä järjestetyn neljännen Pohjoismaiden ja Skotlannin välisen yhteistyökonferenssin loppupäätelmissä todettiin nykyisen toimintaohjelman toimivan hyvin yhteistyön kehikkona vuoden 2005 loppuun. Sen toteuttamiseen kaivataan kuitenkin aktiivisempaa otetta ja panostusta joihinkin strategisesti tärkeisiin hankkeisiin. Kontaktiryhmän (Liaison Group) ohjaavaa roolia toteuttamisessa tulisi vahvistaa. Kontaktiryhmälle haluttiin myös antaa tehtäväksi pohtia laajemmin yhteistyön edellytyksiä pidemmällä aikavälillä ja esittää suosituksensa hyvissä ajoin ennen vuoden 2005 loppua.

Osana toiminnan tehostamista järjestettiin 17.2.2004 Brysselissä tiedotus- ja keskustelutilaisuus, jossa tiedotettiin yhteistyöstä yleensä ja erityisesti Nordregion ja skotlantilaisen EPRC tutkimuslaitoksen yhdessä tekemästä selvityksestä, jossa analysoidaan Pohjoisen Periferian Art. 10 -ohjelman ja

Pohjanmeren Interreg IIC -ohjelman rahoittamia Pohjoismaiden ja Skotlannin välisiä yhteistyöhankkeita. Selvitys, jonka luonnos esiteltiin Örnköldsvikin konferenssissa, osoittaa kuinka vaikeaa on levittää hankkeissa saatuja kokemuksia ja tietoa itse projektiorganisaation ulkopuolelle. Loppuraportti on julkaistu Nordregion julkaisusarjassa (WP 2003:3 ”Transnational Nordic-Scottish Co-operation: Lessons for Policy and Practice”). Tiedotustilaisuuteen osallistui vajaat 40 komission, Brysselissä toimivien aluetoimistojen sekä NÄRP:n edustajaa ja se oli kaikin puolin onnistunut.

Kontaktiryhmä piti oman kokouksensa heti tiedotustilaisuuden jälkeen. Puheenjohtajana toimii tänä vuonna **Baldur Pétursson** Islannista ja Suomea edustaa **Harry Ekeström**. Ryhmä sopi Örnköldsvikin konferenssin päätöksiin liittyvistä työtehtävistä ja vastuujarjosta. Nykyisen toimintaohjelman toteuttamisen tehostamiseksi jäljellä

olevina vuosina (2004–2005) käynnistetään mm. seuraavia toimia: Interregin ja erityisesti Pohjoisen Periferian ohjelman tulevaisuutta koskeva yhteinen valmistelu, yhteistyöohjelman kannalta keskeisten avainhankkeiden identifiointi ja eteenpäin vieminen, tiedotuksen tehostaminen yhteistyöstä ja sen tuloksista, tiedon- ja kokemuksen vaihdon tehostaminen Pohjoismaiden ja Skotlannin aluekehityksestä vastaavan hallinnon välillä. Samanaikaisesti käynnistetään selvitystyö, jonka tarkoituksena on antaa pohjaa yhteistyön tulevaisuutta koskeville päätöksille. Kaikki em. valmistelu- ja selvitystyö käynnistyy välittömästi ja työn etenemistä keskustellaan työryhmän seuraavassa kokouksessa 24.4.2004.

Lisää tietoa yhteistyöstä löytyy osoitteesta www.eprc.strath.ac.uk/nordic.

Harry Ekeström

MUU KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

OECD:n kokouksia

OECD:n aluekehityskomitea kokoontui 27.–28.11.2003. Sitä ennen kokoontuivat alueindikaattorityöryhmä 25.11. ja maaseututyöryhmä 26.11. Kokoukset pidettiin OECD:n päämajassa Pariisissa.

Suomesta tehdään aluepoliittinen maatutkinta

Suomi on esittänyt OECD:lle aluepoliittisen maatutkinnan suorittamista vuonna 2004. Tutkinta käynnistyy alkuvuodesta 2004. Loppuraportti hyväksytään komitean kesän 2005 kokouksessa.

OECD järjesti Sveitsissä Martignysissä viime heinäkuussa korkean tason kokouksen aluepolitiikasta. Vaikka

aluekehityskomitean toimintaa pidettiin tarpeellisena, työn painotuksissa oli eroja. Sama keskustelu jatkui komitean kokouksessa. Yleistäen voi todeta näkemuseroja olevan alueellisen kilpailukyyn painotuksen ja kaupunki–maaseutu-ulottuvuuden välillä. Alueellisessa kilpailukyypolitiikassa tärkeitä tekijöitä ovat alueellisten kilpailukykytekojen hyödyntäminen, tehokas sekä innovatiivinen hallinto ja indikaattorin alueellisen kilpailukyyn mittaamiseksi. Toisaalta kaupunki- ja maaseutu-ulottuvuus koetaan myös tärkeänä. Esimerkiksi asutopolitiikka on kaupunkien kannalta niin merkittävä aihe, että sen pitää kuulua aluekehityskomitean jatkotyöhönkin.

Paikallisen taso korostuu maaseudun kehittämisessä

Maaseututyöryhmässä käytiin periaatteellinen keskustelu tulevasta työstä. Maaseutua ei voi käsitellä vain maatalouden näkökulmasta, eikä maaseudun kilpailukykyä voi rakentaa maatalouden varaan. Yhteydet kaupunkiin ovat tärkeitä, mutta maaseutu- ja kaupunkialueilla on oltava erilaista politiikkaa. Yhä koveneva kansainvälinen kilpailu on maaseudun kannalta haaste, koska kriittisen massan ja suhteellisen edun merkitys kasvaa.

OECD totesi EU:n Leader-yhteisöaloitteen olevan ensimmäisiä ja parhaita esimerkkejä uudenlaisesta maaseutupolitiikasta. Maaseutupolitiikan pitäisi

Valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet

Valtioneuvosto päätti 15.1.2004 alueiden kehittämislain mukaisista valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista. Päätöksellä tarkennetaan lain tavoitteita ja osoitetaan alueiden kehittämistoimenpiteiden painopisteet valtakunnan tasolla hallituskaudella 2003–2007. Päätöksellä täsmennetään ja täydennetään hallitusohjelman ja hallituksen syyskuussa 2003 hyväksymän strategia-asiakirjan tavoitteita ja toimenpiteitä. Tavoitepäätöstä voidaan tarvittaessa tarkistaa hallituskauden aikana.

Valtioneuvoston päätös suuntaa ja sovittaa yhteen maakuntaohjelmia ja eri hallinnonalojen alueiden kehittämisen tavoitteita ja toimenpiteitä. Alueiden kehittämislain mukaan valtion viranomaiset ottavat toiminnassaan huomioon valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet, edistävät niiden toteuttamista ja arvioivat toimenpiteidensä vaikutuksia alueiden kehittämisen kannalta.

Valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista vastaavat valtio, kunnat ja alueilla aluekehitysviranomaisena toimivat maakunnan liitot. Päätöstä on valmisteltu laajasti yhteistyössä ministeriöiden kanssa ja päätöksessä on eri ministeriöiden keskeisiä linjauksia alueiden kehittämisen tavoitteista ja toimenpiteistä. Kaikki hallinnonalat ovat mukana tavoitteiden toteuttamisessa. Kymmenen ministeriötä (KTM, LVM, MMM, OM, OPM, PLM, SM, STM, TM ja YM) määrittelevät hallin-

nonalallaan alueiden kehittämistä koskevat tavoitteet ja toimenpiteet. Tarkoitus on, että ministeriöt tekevät suunnitelman syyskuun 2004 loppuun mennessä.

Tavoitepäätöstä valmisteltaessa on myös kuultu maakunnan liittoja, Suomen Kuntaliittoa ja keskeisiä järjestöjä. Valmistelussa on hyödynnetty maakunnan liittojen vuonna 2003 laatimien maakuntaohjelmien keskeisiä linjauksia. Tavoitepäätös ohjaa maakunnan liittoja maakuntaohjelmien ja niiden toteuttamissuunnitelmien laadinnassa ja tarkistuksessa.

Alueiden kehittämisen tavoitteet ja lähtökohdat

Alueiden kehittämisen yleiset tavoitteet perustuvat alueiden kehittämislakiin ja hallitusohjelmaan. Tavoitepäätöksessä on kolme yleistä tavoitetta, joiden mukaan toimenpiteet on ryhmitelty:

1. Alueiden kilpailukyyn vahvistaminen.
2. Palvelurakenteen turvaaminen koko maassa.
3. Tasapainoisen aluerakenteen kehittäminen.

Tavoitepäätös tähtää alueiden kilpailukyyn ja taloudellisen kasvun vahvistamiseen, mikä turvaa niiden menestyksen avoimessa taloudessa. Tähän päästään parantamalla alueiden osuamista sekä voimistamalla alueiden omia

vahvuuksia ja omaehtoista erikoistumiseen perustuvaa kehittämistä. Tavoite sisältää myös alueiden perusinfrastruktuurin ja palveluiden tason turvaamisen. Samalla tavoitteena on kehittää tasapainoista aluerakennetta, joka pitää kaikki maakunnat elinvoimaisina ja mahdollistaa nykyistä tasaisemman taloudellisen kasvun ja työllisyyden kehityksen koko maassa.

Tavoitteita toteutetaan seuraavien lähtökohtien mukaisesti:

1. Toimenpiteitä kohdennetaan erityyppisten alueiden tarpeiden mukaan. Poliitiikan eriyttämisen ja kehittämisen lähtökohdana on, että heikommin menestyneiden alueiden yleistä kilpailukykyä parannetaan, suurten kaupunkiseutujen kyvystä menestyä kansainvälisessä kilpailussa huolehditaan ja julkisten palvelujen tuotantoa tehostetaan hyvän elämän edellytysten turvaamiseksi koko maassa. Tarkoituksena on toisaalta eriyttää kaupunkipoliitiikkaa eri kokoisten kaupunkien ja eri tyyppisten kaupunkiseutujen tarpeisiin ja tukea kaupunkien välistä verkottumista ja toisaalta eriyttää politiikkaa myös erityyppisten maaseutualueiden tarpeita varten.
2. Kansallinen alueiden kehittäminen ja sen tavoitteet ovat ensisijaisia. EU:n alue- ja rakennepoliitiikka täydentää ja tukee kansallista politiikkaa.

perustua Leaderin lähtökohtiin. Lukuisissa puheenvuoroissa havaintoa kannatettiin. Myös Suomen puheenvuorossa korostettiin paikallisen toimintaryhmätyön suurta merkitystä maaseudun kehittämisessä.

Alueindikaattorityöryhmä järjestää workshopin ensi kesänä

Kokouksessa hyväksyttiin raportti alueellisten kilpailukykytekijöiden määrit-

telystä kaupunki- ja maaseutualueilla. Useimmissa OECD-maissa on vain muutama kilpailukykyinen alue, joten vielä on paljon tehtävää alueellisen kilpailukyyn kohottamiseksi. Myös kilpailukykyisillä alueilla on runsaasti käyttämättömiä voimavaroja. Nekin hyötyvät OECD:n kilpailukykyanalyseistä. Lisäksi hyväksyttiin raportti kaupan vapautumisen vaikutuksesta alueelliseen kilpailukykyyn. Tutkimus ei tue olettamusta, että rikkaat alueet ovat hyötynneet köyhiä enemmän kaupan

vapautumisesta.

Työryhmä järjestää workshopin seuraavan kokouksensa yhteydessä Lissabonissa 31.5.–1.6.2004. OECD:llä on laaja aluetilastotietokanta, josta sihteeristö voi hyödyntää vain osan. Workshopissa jäsenmaat analysoivat eri aihepiirien alueellisia tilastoja kaikista OECD-maista. Suomi tutkii eroja OECD-alueiden työllisyysasteissa.

*Johanna Heikkilä, Antti Valle,
Mika Honkanen*

3. Tavoitteiden toteuttamisesta vastaavat valtio, kunnat ja maakunnan liitot.
4. Tavoitteiden toteuttaminen edellyttää toimenpiteiden vaikuttavuuden lisäämistä ja useiden eri hallinnonalojen alueellista kehitystä tasapainottavia, yhteisiä ja yhdensuuntaisia toimenpiteitä aluepolitiikan voimistamiseksi.

Alueiden kilpailukyyn vahvistaminen

Alueiden kansainvälisen ja kansallisen kilpailukyyn vahvistamiseksi alueellista innovaatiopolitiikkaa tehostetaan. Alueellisen innovaatiopolitiikan edistämiseksi valmistellaan toimenpidekokonaisuus, jolla parannetaan koko maan edellytyksiä hyötyä lisääntyvästä teknologia- ja osaamisrahoituksesta, lisätään yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toiminnan alueellista vaikuttavuutta, vahvistetaan osaamiskeskusohjelmaa sekä tuetaan korkean osaamisen hyödyntämistä myös keskusten ulkopuolella.

Teknologiarahoituksen hyödyntämistä alueilla tehostetaan. Maaherra **Eino Siuruainen** valmistelee asiaa koskevat kehittämissuosituksensa 29.2.2004 mennessä. Teknologia-asiantuntemusta alueilla vahvistetaan merkittävästi ja Tekesin teknologia-asiantuntijoiden määrää TE-keskuksissa lisätään.

Osaamiskeskusohjelman kansalliset linjaukset tarkistetaan vuonna 2004. Ohjelmakauden lopussa vuonna 2006 arvioidaan ohjelman vaikutuksia alueiden ja maan kilpailukyyn sekä ohjelman tavoitteiden toteutumista ja päätetään kehitettyjen hyvien käytäntöjen vakiinnuttamisesta sekä osaamiskeskusten jatkokehittämisestä.

Alueellista elinkeinopolitiikkaa ja yrittäjyyttä edistetään mm. toteuttamalla yrittäjyyden politiikkaohjelma. Samalla yritysten toimintaedellytyksiä sekä osaamisen ja teknologian hyödyntämiskykyä alueilla parannetaan. Palvelualan työvoiman kysyntää pyritään vahvistamaan selvittämällä mahdollisuudet erityisten talous-, vero-, sosiaali- ja työmarkkinapoliittisten toimien kehittämiseksi. Valmistelussa arvioidaan toimenpiteiden alueelliset vaikutukset.

TE-keskuksia kehitetään oman alueensa elinkeino- ja työmarkkina-asiantuntijoina. Alueellista yritystoimintaa vahvistamaan perustetaan yhteensä noin 50 yrityspalvelupistettä. TE-keskusten johtamisedellytyksiä paranne-

taan ja hallinnointia kehitetään muun muassa selvittämällä vuoden 2004 aikana mahdollisuudet keskusten sisäisten osastorajojen poistamisesta.

Alueellisten työmarkkinoiden toimivuutta parannetaan turvaamalla ammattitaitoisen ja osaavan työvoiman saatavuus koko maassa. Alueellisia työttömyyseroja kavennetaan, työllisyysastetta nostetaan ja rakenteellista työttömyyttä vähennetään toteuttamalla työllisyyden politiikkaohjelma.

Aktiivisella tietoyhteiskuntapolitiikalla ja liikenneyhteyksiä kehittämällä lisätään alueiden kilpailukykyä sekä sosiaalista ja alueellista tasa-arvoa. Tietoyhteiskuntakehitystä edistetään pyrkimällä varmistamaan kaikkien kansalaisten pääsy nopeiden ja kohtuuhintaisten tietoliikenneyhteyksien piiriin vuoden 2005 loppuun mennessä.

Palvelurakenteen turvaaminen

Palvelurakenteen turvaamiseksi kunnallisten palvelujen saatavuus ja laatu turvataan. Kuntien tehtävien ja velvoitteiden rahoituksen tasapainoa ja ennakoitavuutta parannetaan hallituskauden kattavalla valtion ja kuntien välisellä peruspalveluohjelmalla ja -budjetilla. Palveluiden ylikunnallista tuottamista edistetään ja valmistellaan säännökset avustusten myöntämisestä pitkälle menevän ylikunnallisen yhteistyön tukemiseksi muutosvaiheessa.

Valtion palveluiden saatavuus turvataan kaikilla seuduilla lisäämällä palveluiden tarjontaa verkkopalveluina ja yhteispalveluna. Valtio ja kunnat valmistelevat paikallisten ja alueellisten palvelujen yhteisen palvelustrategian niin, että hallitus voi hyväksyä sen syksyllä 2004.

Tasapainoisen aluerakenteen kehittäminen

Aluekeskusohjelmalla vahvistetaan erikokoisten kaupunkiseutujen omiin vahvuuksiin ja erikoistumiseen perustuvaa kilpailukykyä, elinvoimaa ja sosiaalisesti tasapainoista kehitystä. Aluekeskusohjelmaa jatketaan meneillään olevan ohjelmakauden ajan eli vuoden 2006 loppuun asti ohjelmassa nyt olevilla alueilla. Valtion voimavaroja ja muita julkisia kehittämisspanoksia suunnataan näille alueille ottaen huomioon syksyllä 2003 valmistunut ohjelman väliarviointi.

Helsingin seudun kansainvälistä kilpailukykyä vahvistetaan laajentamalla ja tehostamalla seudullista yhteistyötä ja

tahdonmuodostusta Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten muodostamaa YTV-alueetta laajemmalla toiminnallisella alueella. Selvityshenkilö **Jussi-Pekka Alasen** kehittämissuositukset seudun yhteisten tehtävien hoitamisesta ja yhteistyön tiivistämisestä seudun kuntien ja valtion välillä julkaisiin maaliskuun alussa.

Aluekeskus- ja osaamiskeskusohjelmien pohjalta valmistellaan erityinen suurten kaupunkiseutujen politiikkakokonaisuus, jolla vahvistetaan niiden kansainvälistä kilpailukykyä. Suuriin kaupunkiseutuihin Helsingin seudun ohella kuuluvat ainakin Tampereen, Turun, Oulun, Jyväskylän, Kuopion, Lahden, Lappeenrannan–Imatran ja Vaasan kaupunkiseudut.

Maaseutupolitiikka tukee alueiden välisten kehittyneisyyserojen kaventamista, muuttoliikkeen ja väestörakenteen tasapainottamista sekä palvelurakenteen turvaamista koko maassa. Poliittikkaa toteutetaan ”Ihmisten maaseutu” -ohjelman pohjalta vuonna 2001 tehdyllä valtioneuvoston maaseutupoliittisella periaatepäätöksellä. Seuraava maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma valmistuu kesällä 2004.

Saaristo-, rannikko- ja vesistöalueiden kehittämisen painopisteenä on saariston yritystoiminnan toimintaedellytysten parantaminen ja julkisten peruspalvelujen saatavuuden turvaaminen uusien toimintamallien avulla ja uutta viestintä- ja muuta teknologiaa hyödyntämällä sekä turvaamalla liikenneyhteyksien toimivuus. Saaristopolitiikan vahvistamiseksi valtioneuvosto tekee periaatepäätöksen keskeisistä toimenpiteistä saariston kehittämiseksi. Saaristo-ohjelma päivitetään vuonna 2006.

Alueelliset erityistoimet

Alueellisia erityistoimia suunnataan erityisesti Itä-Suomen, Itä-Lapin ja Kainuun kehittämiseen. Itä-Suomen maakuntien, niiden keskusten ja osaamiskeskittymien yhteistyötä tiivistetään sekä niiden kansainvälistä ja kansallista verkottumista edistetään. Raja-alueyhteistyötä Venäjän kanssa pyritään laajentamaan.

Itä-Lapin kehittämistä ja työllisyyden parantamista tuetaan lisäämällä määrärahoja tuotannollisen toiminnan ja matkailun kehittämiseksi tarpeellisten investointi- ja kehittämishankkeiden toteuttamiseksi. Valtio tukee Itä-Lappia myös alueellisesti toimivan kehittämissuositusten kautta sekä sinne suunnataan lisää myös työllisyysvaroja.

Kainuun kehittämistä tuetaan Kainuun hallintokokeiluun liittyvillä toimenpiteillä. Kainuun riskirahasto toteutetaan alueellisena rahastona. Hallintokokeilun piirissä olevissa kunnissa työnantajan sosiaaliturvamaksua alennetaan vuosien 2005–2009 aikana. Alentamisen piiriin kuuluvat myös kuntatyönantajat ja alennus toteutetaan julkisen talouden kannalta neutraalisti.

Äkillisille rakennemuutosalueille keskeiset ministeriöt ja TE-keskukset tekevät yhteistyönä maakunnan liiton ja alueen kuntien kanssa kriisin hoitamiseen tähtäävän suunnitelman. Suunnitelma sisältää mm. tehostetut toimenpiteet yritystukiin ja muun rahoituksen käyttämiseksi uusien työpaikkojen luomiseen ja vanhojen säilyttämiseen. Suunnitelmat laaditaan pikaisesti Raahen ja Vakka-Suomen seutukunnille sekä Mänttä–Vilppula -alueelle.

Lisäksi vuoden 2004 aikana selvitetään mahdollisuudet käynnistää alueellisia erityiskokeiluja muun muassa verotuksessa ja työvoimapolveluiden kehittämisessä osaavan työvoiman saannin turvaamiseksi voimakkaasti väestöään menettävillä alueilla erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Voimavarat ja hallinnon kehittäminen

Kansallisen aluepolitiikan vahvistamiseksi hallitus on päättänyt lisätä alueellisen kehittämisen määrärahoja vuosi-

en 2004–2007 menokehyksissä. Tavoitteena on alueellisen kehittämisen kokonaismäärärahojen säilyttäminen jatkossakin vähintään tällä tasolla.

Alueelliseen kehittämiseen eri hallinnonaloilla kohdennettavien valtion määrärahojen seuranta, vaikuttavuuden arviointia ja ennakointia tehostetaan muun muassa arvioimalla vuosittain valtion talousarvioesityksessä sen aluepoliittiset vaikutukset.

Aluehallinnon toimijoiden koordinaatiota ja yhteistyötä sekä vuorovaiikutusta keskushallinnon ja alueiden välillä lisätään. Aluehallinnon kansanvaltaista ohjaamista tehostetaan. Aluehallinnon tehtäviä ja toimivaltaa erityisesti alueiden kehittämisen kannalta merkittävien julkisten voimavarojen suuntaamisessa ja siihen liittyvässä päätöksenteossa lisätään. Maakunnan liitosten roolia aluekehityslain mukaisina aluekehitysviranomaisina vahvistetaan. Selvityshenkilö **Esko Riepula** luovutti kehittämis ehdotuksensa 26.2.2004.

Seutuyhteistyön kannusteita lisätään antamalla kokeiluseuduille uutta toimivaltaa ja laajentamalla seutujen käytössä olevia yhteistyön ja päätöksenteon muotoja. Samalla kokeilua laajennetaan ensisijaisesti aluekeskuseuduille ja niille tarjotaan mahdollisuutta ottaa käyttöön seutuyhteistyökokeilun välineitä. Uusien seutujen mukaan ottaminen perustuu aluekeskusohjelman ja seutuyhteistyöhankeen 2003–2004 valmistuviin arviointeihin.

Valtion keskushallinnon toimintojen, tehtävien ja yksiköiden alueellistamista jatketaan. Uusia, laajenevia ja uudistettavia toimintoja ja yksiköitä sijoitetaan pääkaupunkiseudun ulkopuolelle ensisijaisesti aluekeskuksiin. Sijoittaminen toteutetaan maan tasapainoista kehitystä edistäen sekä alueiden olemassa olevia vahvuuksia ja osaamista hyödyntäen ja tukien.

Tavoitteiden seuranta ja arviointi

Tavoitepäätöksen toteutumisen kokonais seurannasta vastaa sisäasiainministeriö ja alueilla valtion aluehallintoviranomaiset sekä maakunnan liitot. Tarkoituksena on arvioida tavoitteiden toteutumista säännöllisesti hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmässä. Seurannassa käytetään pääosin samoja tunnuslukuja, joita sisäasiainministeriö on antanut ohjeeksi maakunnan liitoille maakuntaohjelmien seurannasta. Tunnuslukuja tarkastellaan maakuntatason lisäksi maakunnan sisällä erityyppisillä alueilla.

Valtioneuvoston päätös alueiden kehittämislain mukaisista valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista löytyy osoitteesta www.intermin.fi kohdasta tiedotteet (15.1.) Päätös ilmestyy sisäasiainministeriön julkaisusarjassa maaliskuussa 2004.

Olli Albo

Selvityshenkilö Esko Riepulanehdotukset aluehallinnon vahvistamiseksi

Sisäasiainministeriön asetti kesäkuussa 2003 hankkeen valmistelevaan hallitusohjelman mukaisia toimenpiteitä aluehallinnon vahvistamiseksi. Hankkeen ensisijaisena tavoitteena on lisätä aluehallinnon tehtäviä ja toimivaltaa kiinnittäen tällöin erityisesti huomiota alueiden kehittämisen kannalta merkittävien julkisten voimavarojen suuntaamiseen ja siihen liittyvään päätöksentekoon. Hankkeen selvityshenkilöksi nimetty professori **Esko Riepula** luovutti ehdotuksensa aluehallinnon vahvistamiseksi sisäasiainministeriölle 26.2.2004.

Riepulanehdotukset keskittyvät aluekehityksen ja siihen käytettävien valtion talousarviossa olevien määrärahojen hallinnoinnin kehittämiseen. Ehdotusten tarkoituksena on lisätä päätöksenteon kansanvaltaisuutta ja läpinäkyvyyttä sekä lisätä alueiden toimivaltaa aluekehitystä koskevissa asioissa.

Riepulanehdotusten lähtökohtana on aluekehitykseen käytettävien valtion talousarvion määrärahojen kokoaminen ja alueellistaminen. Vain siitä lähtökohdasta voidaan merkittävästi lisätä alueiden toimivaltaa aluekehitykses-

sä. Aluekehitykseen käytettävät kansalliset määrärahat ml. rakennerahastovarojen vastinrahoitus koottaisiin valtion talousarviossa yhdelle momentille. Rakennerahastovarot budjetoitaisiin rahastoittain omalle momentilleen. Näin talousarviomomenttien lukumäärä vähenisi huomattavasti ja alueet saisivat varat käyttöönsä ilman etukäteen tehtyä hallinnonaloittaista tai tehtäväkohtaista sitovaa jakoa.

Aluekehitysvarojen hallinnointia varten perustettaisiin keskushallintoon ministeriöiden yhteinen neuvottelukonkanismi (tulosallianssi), joka kävisi

Helsingin seudun yhteistyölle ehdotetaan lainsäädännöllistä perustaa

Sisäasiainministeriö on asettanut hankkeen valmistelemaan hallitusohjelman mukaisesti Helsingin seudun seutuhallintoa sekä seudun ja valtion yhteistyötä erityisesti kehittämissä politiikassa. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa selvityshenkilö **Jussi-Pekka Alanen** luovutti 2.3.2004 kehittämissä ehdotuksensa seudulla yhteisesti hoidettavista tehtävistä ja niiden hoitamisen organisoimisesta seudulla, seudun kuntien välisen sekä valtion kanssa tehtävän yhteistyön tiivistämisestä erityisesti kansallisesti merkittävien kehittämissä hankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä muista valtion toimenpiteistä seudun kehittämiseksi.

Keskeisimmät ehdotukset

Selvityshenkilö ehdottaa seudullisen päätöksenteon järjestämistä maakunnan liiton yhteyteen, ilman uuden hallinnon tason luomista. Helsingin seudun yhteisen päätöksenteon piirissä olisi 14 kuntaa: Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kirkkonummi ja Sipoo pääkaupunkiseudulta sekä Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Tuusula ja Vihti

Keski-Uudeltamaalta. Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakunnat yhdistettäisiin yhdeksi Uudenmaan maakunnaksi.

Pääkaupunkiseudun kuntien poliittisen yhteistyön vahvistamiseksi perustettaisiin yhteistyöhallitus. Samalla tuettaisiin Keski-Uudenmaan KUUMA-alueen keskinäisen yhteistyön kehittämistä. Seudun päätöksenteon ja pääkaupunkiseudun yhteistyöhallituksen osalta yhteistyön rakenteille luotaisiin lainsäädännöllinen perusta.

Kansallisen metropolipolitiikan linjaamiseksi perustettaisiin ministeritason poliittinen neuvotteluryhmä, johon osallistuisivat myös Helsingin seudulta nimetyt poliittiset edustajat. Hyvinvointipalvelujen turvaamiseksi käynnistettäisiin palvelutoimintojen yhteensovittamista ja rakenteiden uudistamista sekä yhteistyön vaikuttavuuden lisäämistä koskevat prosessit.

Seudulle laadittaisiin yhteiset maankäytön ja asumisen tavoitteet ja strategiat. Tämän tueksi luotaisiin seudun ja valtion keskinäinen suunnittelujärjestelmä, jossa sovittaisiin tarvittavista toimenpiteistä, tavoitteista ja menettelytavoista. Kansallisesti merkittäviin yhdyskuntarakentamisen hankkeisiin

varauiduttaisiin yhdessä seudun, valtion ja muiden toimijoiden kesken.

Lausuntokierroksen jälkeen hankkeen toisessa vaiheessa sisäasiainministeriö valmistelee tarpeelliset lainsäädäntöehdotukset eduskunnalle syysistuntokaudella 2004 siten, että seutudullista yhteistyötä ja päätöksentekoa vahvistavat toimenpiteet voidaan käynnistää uuden kunnallisvaalikauden alettua vuonna 2005.

Antti Valle

Ihmisten arki ei tunne hallinnon rajoja – yhteistyöllä Helsingin seutu menestykseen. Selvityshenkilö Jussi-Pekka Alasen ehdotukset Helsingin seudun yhteistyön kehittämiseksi (Sisäasiainministeriön julkaisu 13/2004). Julkaisun verkkoversio: www.intermin.fi/julkaisut.

maakuntien kanssa neuvottelut ja sopisi varojen alueellisesta jakautumisesta ja niillä saavutettavista maakuntien kehitystavoitteista. Neuvottelut perustuisivat keskushallinnon puolelta valtakunnallisiin ja hallinnonalakohtaisiin tavoitteisiin sekä kehyksiin.

Maakuntiin perustettaisiin maakunnan liittojen ja aluehallintoviranomaisten (työvoima- ja elinkeinokeskus, ympäristökeskus, lääninhallitus, tiepiiri ja metsäkeskus) yhteinen toimielin (maakuntaneuvosto), joka kävisi neuvottelut ja tekisi sopimuksen keskushallinnon allianssin kanssa. Toimielin olisi maakunnan liiton hallitus lisätynä viranomaisten edustajilla. Sama toimielin

päittäisi alueelle kohdistettujen määrärahojen suuntaamisesta eri hallinnonaloille ja toimenpiteille alueella. Aluehallintoviranomaiset tekisivät työtään määrärahoilla nykyiseen tapaan.

Järjestelmässä eduskunta päättäisi koottujen momenttien loppusumman ja saisi tiedon määrärahojen alustavasta alueellisesta jakaumasta etukäteen. Maakuntaneuvostot toimisivat keskushallinnon allianssin ohjauksessa tavoitteiden osalta, mutta niillä olisi riittävä alueellinen liikkumavara.

Ehdotuksien jatkovalmistelu tapahtuu virkatyönä sisäasiainministeriön toimesta. Tavoitteena on, että järjestelmä olisi käytössä vuonna 2007.

Selvityshenkilö Esko Riebulan ehdotukset on julkaistu Sisäasiainministeriön julkaisusarjassa (12/2004) nimellä Kootuin voimin vaikuttavampaan aluehallintoon. Julkaisun verkkoversio: www.intermin.fi/julkaisut.

Teemu Eriksson

Osaamiskeskusohjelma täydessä vauhdissa

Osaamiskeskusten vuoden 2004 rahoitus jaettu alueille

Valtioneuvosto jakoi 19.2.2004 maakuntien liitoille 9 020 000 euroa maakunnan kehittämisrahaa, joka on tarkoitettu valtioneuvoston vuosiksi 2003–2006 nimeämien osaamiskeskusten kehittämiseen. Valtioneuvoston päätös oli osaamiskeskustyöryhmän esityksen mukainen. Päätöksellä jaettiin osaamiskeskusten perusrahoitus alueittain seuraavasti (euroa):

Jyväskylän seudun osaamiskeskus	500 000
Kaakkois-Suomen osaamiskeskus	440 000
Päijät-Hämeen osaamiskeskus	250 000
Satakunnan osaamiskeskus	340 000
Oulun seudun osaamiskeskus	925 000
Raahen-Tornion-Nivalan verkosto-osaamiskeskus	250 000
Seinäjoen seudun osaamiskeskus	360 000
Lapin elämästyeollisuuden osaamiskeskus	60 000
Kainuun osaamiskeskus	420 000
Pohjois-Karjalan osaamiskeskus	430 000
Kuopion seudun osaamiskeskus	500 000
Länsi-Suomen osaamiskeskus	220 000
Tampereen seudun osaamiskeskus	770 000
Uudenmaan osaamiskeskus	975 000
Hyvinkään seudun osaamiskeskus	280 000
Puutuotealan verkosto-osaamiskeskus	300 000
Varsinais-Suomen osaamiskeskus	790 000
Hämeen osaamiskeskus	290 000
Elintarvikealan verkosto-osaamiskeskus	270 000
Kokkolan seudun osaamiskeskus	250 000
Mikkelin seudun osaamiskeskus	130 000
Matkailun verkosto-osaamiskeskus	270 000

Valtioneuvosto on 15.1.2004 linjannut alueiden kehittämistoimenpiteiden painopisteet valtakunnan tasolla hallituskauden 2003–2007 ajaksi. Päätöksen mukaisesti osaamiskeskuksia vahvistetaan ja niiden alueellista vaikutavuutta lisätään. Osaamiskeskusohjelmalla vahvistetaan ohjelman toimijoiden yhteistyötä ja kansainvälistymistä, tehostetaan alueellisesti toimivien innovaatio-organisaatioiden kansallista ja kansainvälistä verkottumista sekä parannetaan alueiden kykyä hyödyntää kansallisesti ja kansainvälisesti kilpailtua rahoitusta. Osa alueille jaetusta perusrahoituksesta on kansallisten tavoitteiden mukaisesti varattu erillisten kehittämishankkeiden toteuttamiseen: Oulun seudun osaamiskeskusten perusrahoituksesta osa (125 000 euroa) on varattu Pohjois-Suomen strategian mukaisen Multipolis-toiminnan kehittämiseen. Lisäksi alueiden välistä yh-

teistyötä tuetaan varaamalla osa (157 000) Varsinais-Suomen osaamiskeskusten perusrahoituksesta Lääkeklusterin (Turku–Pääkaupunkiseutu–Tampere–Kuopio–Oulu) kehittämishankkeeseen ja Uudenmaan osaamiskeskusten rahoituksesta osa (175 000 euroa) ohjelmistotuote- ja liiketoiminnan klusterin (Pääkaupunkiseutu–Tampere–Jyväskylä–Oulu–Turku) kehittämishankkeeseen.

Viime vuoteen verrattuna valtioneuvosto lisäsi osaamiskeskusohjelman toteuttamiseen suunnattuja varoja 1 100 000 eurolla. Lisäykseen on ollut tarvetta, sillä uudet viime vuonna ohjelmaan mukaan otetut keskuksat ovat saaneet nyt toimintansa täyteen vauhtiinsa. Määrärahan lisäyksen myötä osaamiskeskuksat ovat myös paremmin voineet ottaa toimintansa huomioon valtioneuvoston ohjelmalle asettamat tavoitteet. Vuoden 2004 kuluessa osaamiskeskusohjelman kansallisia painopisteitä täsmennetään edelleen.

Osaamiskeskuksissa perusrahoitusta käytetään ohjelman koordinoituihin, hankevalmisteluun ja kärkihankkeiden siemenrahoitukseen alueilla laadittujen ohjelmien kehittämistarpeiden ja -mahdollisuuksien mukaisesti. Käytännössä valtaosa perusrahoituksesta kohdistuu hankevalmistelijoiden palkkaukseen, joita alueilla on tällä hetkellä noin 120. Keskusten tavoitteena on käynnistää alueiden kehitystä vauhdittavia isoja julkisen ja yksityisen sektorin välisiä yhteishankkeita. Perusrahoitusta jaettaessa on otettu huomioon keskusten tähänastiset toimet ja vuoden 2004 osalta erityisesti kansainväliset yhteydet, yritysvaikuttavuus, toiminnan alueellinen laajuus, organisointi ja resurssien käyttö sekä innovatiivisuus ja uusiutumiskyky.

Valtion perusrahoituksen edellytyksenä on, että myös alue osallistuu ohjelman rahoitukseen. Alueiden rahoi-

tusosuus huomioon ottaen osaamiskeskusten perusrahoituksen kokonaismäärä on vuonna 2004 yhteensä noin 18 miljoonaa euroa.

Samassa yhteydessä valtioneuvosto osoitti sisäasiainministeriön käyttöön 480 000 euroa osaamiskeskusohjelman valtakunnalliseen kehittämistyöhön. Valtakunnallisista kehittämishankkeista merkittävimmät ovat erikseen kilpailutettava huippuhanke innovatiivisimmasta osaamiskeskusten kehittämishankkeesta ja osaamiskeskustoiminnan kansallinen kehittämishanke. Lisäksi sisäasiainministeriön käyttöön varustusta osuudesta rahoitetaan kansallisia selvityksiä, esimerkiksi lähiaikoina on valmistumassa synteisiraportti johtopäätöksineen alueellisen innovaatiopolitiikan viime aikaisista tutkimuksista, esiselvitys Wireless-Valley tutkimushankkeesta ja myöhemmin kesällä Multipolis-toiminnan arviointi. Näiden selvitysten tavoitteena on tukea osaamiskeskustoimintamallin kehittämistä, erityisesti ohjelmakauden (1999–2006) jälkeisen alueellisen innovaatiopolitiikan tarpeisiin.

Osaamiskeskustyöryhmä asetettu ohjelmakauden loppuun asti

Ohjelman kansallisesta kehittämisestä ja koordinoinnista on vastannut sisäasiainministeriön asettama osaamiskeskustyöryhmä, jossa ovat edustettuina elinkeinoelämän, tutkimuksen, koulutuksen sekä keskus-, alue- ja paikallishallinnon asiantuntijat. Teknologiapainotteisen alojen lisäksi työryhmässä ovat hyvin edustettuina matkailun ja kulttuurin sisällöntuotannon alojen asiantuntijat. Sisäasiainministeriön lisäksi keskushallinnon edustajina työryhmässä ovat opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö sekä työministeriö. Ohjelman hallinnoinnista vastaa sisäasiainministeriö.

Viime vuonna valmistuneen ohjelman väliarvioinnin mukaan työryhmän rooli ohjelman kehittämisessä on ollut merkittävä sekä ohjelmataason strategisessa suunnittelussa että yksittäisten osaamiskeskusten kehittämisessä. Arvioitsijat korostivat työryhmän kansain-

välisestikin ainutlaatuista yhteistyötä eri hallinnonalojen ja muiden osaamiskeskustoiminnan kannalta tärkeimpien sidosryhmien välillä, samoin kuin työryhmän ja alueiden välillä.

Sisäasiainministeriö asetti 2.3.2004 uuden työryhmän valmistelevaan osaamiskeskusohjelman toteuttamista. Työryhmän kokoonpanossa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia aikaisempaan työryhmään verrattuna. Ainut muutos aikaisempaan eri tahojen edustukseen verrattuna on se, että työryhmän kansainvälistymistoimintojen asiantuntemusta lisättiin kutsumalla mukaan työryhmään pysyvä asiantuntija Finpro ry:stä. Muutoin työryhmässä ovat edustettuina samat tahot kuin aiemminkin.

Osaamiskeskustyöryhmän tehtävänä on koordinoita osaamiskeskusohjelmatyötä eri hallinnonalojen ja osaamiskeskusten välillä, ottaa kantaa osaamiskeskusohjelman kehittämiseen, osaamiskeskusten ja -alojen määrään ja osaamiskeskusten toiminnan perusrahoituksen suuntaamiseen eri keskuksille. Perusrahoitus kilpailutetaan jatkosakin samalla tapaa kuin aiemmin eli osaamiskeskustyöryhmä arvioi joka vuosi osaamiskeskusten toimintaa ja tekee arviointinsa perusteella oman esityksenä osaamiskeskuksille jaettavasta perusrahoituksesta. Perusrahoitusesitystä tehdessään työryhmä antaa myös keskuksille palautetta keskusten toiminnan edelleen kehittämiseksi. Lisäksi työryhmä tekee nykyisen ohjelmakauden (1999–2006) loppuarvioinnin valmistuttua oman esityksenä valtioneuvostolle ohjelman jatkamisesta vuoden 2006 jälkeen ja mahdollisen uuden ohjelman sisällöstä. Työryhmän toimikausi päättyy samanaikaisesti kun nykyinen ohjelmakausi 31.12.2006.

Sisäasiainministeriö on kutsunut työryhmän puheenjohtajaksi johtaja **Yrjö Neuvon** Nokia Mobile Phone-sista sekä jäseniksi ja heidän varajäsenikseen:

- Kehittämispäällikkö **Ritva Dammert**, Suomen Akatemia
Erikoistutkija **Timo Kolu**, Suomen Akatemia
- Ylijohtaja **Martti af Heurlin**, Teknologian tutkimuskeskus
Kehityspäällikkö **Antti Heiskanen**, Teknologian tutkimuskeskus
- Maakuntajohtaja **Olav Jern**, Pohjanmaan liitto
Maakuntajohtaja **Pentti Hyttinen**, Pohjois-Karjalan liitto
- Tuoteryhmäpäällikkö **Riitta Kaijansaari**, Metorex International Oy
Tuotantojohtaja **Seppo Kangas**, Yhtyneet Sahat Oy
- Aluekehitysjohtaja **Veijo Kavonius**, sisäasiainministeriö
Aluekehitysjohtaja **Mårten Johansson**, sisäasiainministeriö
- Ylijohtaja **Timo Kekkonen**, kauppa- ja teollisuusministeriö
Ylitarkastaja **Riitta Mansukoski**, kauppa- ja teollisuusministeriö
- Ylitarkastaja **Marja Kokkonen**, maa- ja metsätalousministeriö
Ylitarkastaja **Kirsi Viljanen**, maa- ja metsätalousministeriö
- Toimitusjohtaja **Risto Lammintausta**, Hormos Medical Oy
Tutkimus- ja kehitysjohtaja **Sampsa Haarasilta**, Fazer Leipomot Oy
- Aluekehitysjohtaja **Kaisa Leena Lintilä**, sisäasiainministeriö
Neuvotteleva virkamies **Tarja Arajärvi**, sisäasiainministeriö
- Rehtori **Markku Lukka**, Lappeenrannan teknillinen yliopisto
Johtaja **Leila Risteli**, Oulun yliopisto
- Kaupunginjohtaja **Kari Nenonen**, Oulun kaupunki
Kaupunginjohtaja **Armas Lahoniitty**, Turun kaupunki
- Johtaja **Anssi Paasivirta**, työministeriö
Ylitarkastaja **Outi Viljamaa**, työministeriö
- Rehtori **Anneli Pirttilä**, Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu
Rehtori **Jaakko Tarkkanen**, Laurea ammattikorkeakoulu
- Toimitusjohtaja **Marjut Pitkänen**, Sirkan Tähti Oy
Toimitusjohtaja **Päivikki Palosaari**, Levi Center Hullu Poro
- Lääkintöneuvos **Martti Rissanen**, sosiaali- ja terveysministeriö
Neuvotteleva virkamies **Kaija Hasunen**, sosiaali- ja terveysministeriö
- Johtaja **Pekka Saarela**, Taideteollinen korkeakoulu
Johtaja **Asko Mäkelä**, Suomen valokuvataiteen museo
- Opetusneuvos **Ari Saarinen**, opetusministeriö
Ylitarkastaja **Pirkko Liisi Kuhmonen**, opetusministeriö
- Hallituksen puheenjohtaja **Kaisamaria Tolvanen**, Rolltest Oy
Toimitusjohtaja **Hannu Paasovaara**, CCC Group/Software Production Business
- Johtaja **Riitta Varpe**, Pirkanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus
Johtaja **Pirkko Saarela**, Lapin työvoima- ja elinkeinokeskus

Työryhmän pysyviksi asiantuntijoiksi on kutsuttu johtaja **Kyösti Jääskeläinen** Suomen Teknologiakeskusten Liitto ry:stä, toimialajohtaja **Risto Kalske** Suomen itsenäisyyden juhlarahastosta, johtaja **Seppo Laine** Finpro ry:stä, ylitarkastaja **Maarit Palonen**

opetusministeriöstä ja pääsuunnittelija **Esko-Olavi Seppälä** Valtion tiede- ja teknologianeuvostosta.

Työryhmän pääsihteeriksi on määrätty neuvotteleva virkamies **Mika Pikkarainen** sisäasiainministeriöstä ja sihteeriksi kutsuttu ylitarkastaja **Petteri**

Kauppinen opetusministeriöstä, suunnittelupäällikkö **Jukka Mäkitalo** kauppa- ja teollisuusministeriöstä sekä ylitarkastaja **Jukka Ristaniemi** työministeriöstä.

Mika Pikkarainen

Talousarvioesitysten aluepoliittisten vaikutusten arviointi

Sisäasiainministeriö asetti 27.8.2003 työryhmän valmistelemaan hallitusohjelman mukaista toimenpidettä valtion talousarvioesitysten aluepoliittisten vaikutusten arvioimiseksi. Työryhmä luovutti raporttinsa alue- ja kuntaministeri **Manniselle** 4.2.2004. Aluepoliittisten vaikutusten arvioinnin liittäminen osaksi eduskunnalle esitettävää talousarvioesitystä parantaa kansanedustajien mahdollisuuksia arvioida budjettiesityksen vaikutuksia ja määrärahojen riittävyttä suhteessa toivottuihin tavoitteisiin.

Työryhmän tehtävänä oli tehdä ehdotus siitä, miten talousarvioesityksen alueellisia vaikutuksia tulisi esityksen valmisteluvaiheessa arvioida; mitä mittareita käytetään, mitkä talousarvioesityksen määrärahat tulisi ottaa huomioon vaikuttavuusarviointia tehtäessä ja miten vaikuttavuusarviointi tulisi organisoida.

Työryhmä esittää kolmivaiheista arviointimallia siten, että vuonna 2005 talousarvioesityksen valmistelun yhte-

ydessä arvioitaisiin aluepoliittiset vaikutukset hallinnonaloittain ja pääluokittain. Vuonna 2006 hallinnonaloittain tarkastelua syvennettäisiin pilottitutkimuksella kehittämällä alueellista tasapainomallia. Vuonna 2007 aluepoliittisten vaikutusten arviointi laajennettaisiin koskemaan kaikkia maakuntia. Tavoitteena olisi luoda aito alueellinen yleisen tasapainon malli. Talousarvion aluepoliittisten vaikutusten arvioinnissa työryhmä ehdottaa käytettäväksi soveltuvain osin jo olemassa olevia tunnuslukuja.

Työryhmän puheenjohtajana toimi aluekehitysjohtaja **Tiina Tikka** sisäasiainministeriöstä. Työryhmän jäseniä olivat yliaktuaari **Aku Alanen** Tilastokeskuksesta, neuvotteleva virkamies **Tarja Arajärvi** sisäasiainministeriöstä, maakuntajohtaja **Esa Halme** Päijät-Hämeen liitosta, ylitarkastaja **Sirpa Karjalainen** maa- ja metsätalousministeriöstä, vs. tutkimusjohtaja **Antti Moisio** Valtion taloudellisesta tutkimuskeskuksesta, suunnittelupäällikkö

Jukka Mäkitalo kauppa- ja teollisuusministeriöstä, taloussihteeri **Pasi Rentola** opetusministeriöstä, finanssineuvos **Helena Tarkka** valtiovarainministeriöstä, neuvotteleva virkamies **Pekka Tiainen** työministeriöstä ja neuvotteleva virkamies **Riitta Viren** liikenne- ja viestintäministeriöstä. Työryhmän sihteerinä toimivat ylitarkastaja **Kari Kainulainen** ja ylitarkastaja **Anu Nousiainen** sisäasiainministeriöstä.

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä käsitteli ehdotusta kokouksessaan 26.2.2004 ja puolsi työryhmän ehdotuksia arvioinnista. Jatkovalmisteluja koordinoivat yhdessä SM ja VM.

Raportti talousarvioesitysten aluepoliittisten vaikutusten arvioinnista on ilmestynyt Sisäasiainministeriön julkaisusarjassa (6/2004). Raportin verkkoversio: www.intermin.fi/julkaisut.

Tiina Tikka

Työpaikkojen määrä väheni vuoden 2003 aikana

'**Maakuntien suhdannekatsaus 2000–2003**' tarkastelee maakuntien kehitystä työllisyyden, muuttoliikkeen ja yritystoiminnan liikevaihdon osalta. Talouden kasvu hidastui vuonna 2003 ollen noin 1,5 %, kun se vuotta aikaisemmin oli noin 2 %. Hidas kasvu ei riittänyt lisäämään työpaikkoja, vaan niiden määrä laski noin 10 000 vuosikeskiarvon mukaan vuonna 2003.

Alueelliset erot kaventuivat 2001–2003

Alueiden väliset erot tuotannon ja työpaikkojen kasvun suhteen ovat tasoittuneen hitaan kasvun jaksolla vuosina 2001–2003. Hidas kasvu on koetellut voimakkaimmin ns. kasvualoja kuten sähkö- ja elektroniikkateollisuus ja ohjelmistopalvelut, mitkä sijaitsevat suurimmissa kasvukeskuksissa. Myös metsä- ja paperiteollisuudesta riippuvaisissa

maakunnissa kuten Etelä-Karjalassa ja Lapissa muutokset ovat olleet nopeita. Itä-Suomen maakunnat ja Satakunta ovat toistaiseksi pärjänneet kohtuullisen hyvin, vaikka taantuma on pitkitynyt, sillä niiden keskeiset toimialat eivät ole vielä pahemmin kärsineet hidastuneesta kasvusta.

Hidastunut talouskasvu näkyy myös muuttoliikkeen vähenemisenä. Kuntien välinen kokonaisuutena ei ole pudonnut kovinkaan paljon, koska siinä on mukana myös naapurikuntien välinen asunnonvaihtoon liittyvä muuttaminen. Sen sijaan maakuntien välinen muuttotase on tasoittunut vähentäen erityisesti Uudenmaan maakunnan muuttovoittoa, joka vuonna 2003 oli enää 230 henkeä, kun se vuonna 1998 oli yli 9 000 henkeä. Toisaalta Pirkanmaan muuttovoitto on jopa kasvanut vuosina 2001–2003 ja Kanta-Häme sekä Päijät-Häme ovat muuttumassa

selkeästi muuttovoittoa saaviksi maakunniksi. Lähes kaikkien muuttotappiomaakuntien muuttotase on parantunut talouskehityksen hidastuessa, vaikkakin ne ovat edelleen tappiollisia.

Työllisyystilanne heikkeni 2003

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työllisiä oli tammikuussa 2004 lähes 30 000 vähemmän kuin vuotta aiemmin, joten työpaikkojen väheneminen on viime kuukausina kiihtynyt vuosikeskiarvoon verrattuna. Työttömien määrä ei kuitenkaan ole kasvanut, sillä työvoiman määrä on vähentynyt siirtyen opiskelijoiksi ja kotitaloustyöhön. Työttömyysaste on siten pysynyt ennallaan, mutta työllisyysaste on pudonnut 65 %:n alapuolelle. Maakuntien osalta työpaikat vähenivät suhteellisesti eniten Pirkanmaalla, Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa, kun taas kas-

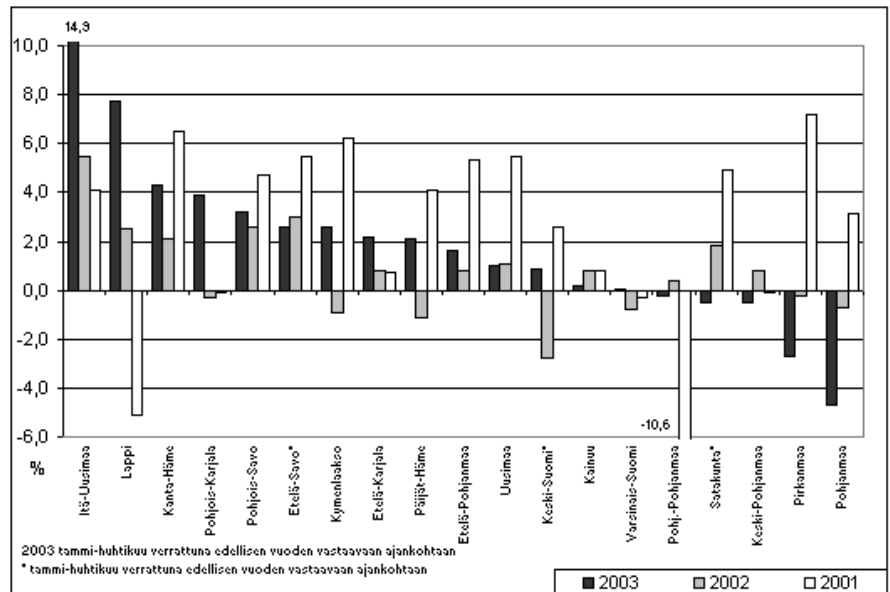
vua tapahtui Etelä-Karjalassa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Etelä-Savossa. Työpaikkojen väheneminen on ollut voimakkainta teollisuuden eri sektoreilla ja vähenemisen arvioidaan jatkuvan vuoden 2004 aikana. Työttömien työnhakijoiden määrä on alentunut useissa Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnissa, mutta kasvanut selvästi vain Uudellamaalla, mikä on merkinnyt työttömyyden alueellisten erojen hienoista supistumista.

Liikevaihdon kasvun odotetaan voimistuvan 2004 ja 2005

Vuoden 2003 alkupuolella yritysten kokonaisliikevaihto kasvoi selvästi seitsemässä maakunnassa ja laski kahdessa maakunnassa. Pirkanmaalla liikevaihto aleni ja muissa perinteisissä kasvumaakunnissa Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla kasvu oli hyvin vähäistä. Myönteisintä kehitys on ollut Itä-Uudellamaalla, Lappissa, Kanta-Hämeessä sekä Itä-Suomen maakunnissa.

Tutkimuslaitokset arvioivat maailmantalouden elyvän vuoden 2004 aikana ja Suomessa yli 3 %:n tuotannon kasvuun päästäisiin vuonna 2005. Tällöin myös työpaikkojen määrä saattaa

Kokonaisliikevaihdon muutos eri maakunnissa vuosittain 2001–2003.

hieman kasvaa. Etlan arvion mukaan työpaikat lisääntyvät koko maassa aikavälillä 2003–2007 noin 33 000, jolloin työttömyysaste voi hieman laskea ja työllisyysaste nousta nykyiseltä tasoltaan. Työttömyyden alueelliset erot eivät juurikaan kasva, koska ikääntymisestä johtuva poistuma vähentää työvoimaa ensivaiheessa Itä-Suomen maakunnissa ja maaseutualueilla ja vasta sen

jälkeen kaupunkialueilla. Jos tuotannon kasvu nopeutuu tasaisesti eri alueilla, niin maan sisäinen muuttoliike ei juurikaan voimistu nykytasoltaan.

Maakuntien suhdannekatsaus 2000–2003 on ilmestynyt Sisäasiainministeriön julkaisusarjassa (7/2004). Julkaisu verkkoversio löytyy osoitteesta www.intermin.fi/julkaisut.

Ilkka Mella

Alueellistamisohjelman periaatteet ja linjaukset valmiina – työ jatkuu

Alueellistamisen koordinaatioryhmän puheenjohtaja, valtiosihteeri **Risto Volanen** luovutti 20.1.2004 pääministeri **Matti Vanhaselle** koordinaatioryhmän raportin ”Alueellistamisohjelman periaatteet ja linjaukset” (Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 8/2004). Raportti löytyy osoitteesta <http://www.vnk.fi/tiedostot/pdf/fi/58430.pdf>.

Pääkaupunkiseudulla työskentelee valtionhallinnossa noin 44 500 henkilöä, joista noin 22 000 toimii valtion keskushallinnossa. Pääkaupunkiseudulla valtion keskushallinnossa työskentelevistä arvioidaan poistuvan vuoteen 2015 mennessä noin 13 500. Alueellistamistoimet mahdollistavat arvion mukaan 4 000–8 000 työpaikan sijoittamisen vuoden 2015 loppuun mennessä Helsingin seutukunnan ulkopuolelle. Alueellistamisohjelma koskee kahda vaalikautta eli vuosia 2004–2011.

Koska sijoittamis päätösten toimeenpääntö voi vaatia useissa tapauksissa monia vuosia, ohjelma voisi olla kokonaisuudessaan toteutettu vuonna 2015. Ohjelman tarkemmat tavoitteet määritellään jatkovalmistelun yhteydessä.

Alueellistamisohjelma sisältää:
– Paavo Lipposen II hallituksen (5.2.2003) hyväksymään toimenpideohjelmaan perustuvat alueellistamistoimenpiteet ja

– Matti Vanhasen hallituksen ohjelman mukaisen alueellistamisen jatkamisen edellyttämät toimenpiteet ja selvitykset.

Hallinnon ja aluekehityksen ministeriöryhmän 16.1.2004 kannanoton mukaisesti ministeriöt jatkavat Lipposen II hallituksen hyväksymään toimenpideohjelman toteuttamista ja tekevät konkreettiset toimenpide-esitykset viimeistään 1.6.2004 mennessä.

Koordinaatioryhmä valmistelee

29.2.2004 mennessä hallinnon ja aluekehityksen ministeriöryhmän hyväksyttäväksi ministeriöille annettavat toimeksiannot alueellistamisselvityksistä koko toimialallaan pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelman, strategia-asiakirjan ja hyväksyttävien periaatteiden mukaisesti. Ministeriökohtaisten toimeksiantojen valmistelua varten ministeriöiltä pyydettiin sisältökannanotot ja koordinaatioryhmä ja ministeriöt käyvät asiassa kahdenkeskisiä neuvotteluja. Hallinnon ja aluekehityksen ministeriöryhmän käsittelyn jälkeen toimeksiannot vahvistettaisiin hallituksen iltakoulu- tai valtioneuvoston periaatepäätöksellä.

Alueellistamisohjelman edellyttämät, asianomaisen ministeriön johdolla suoritettavat hankekohtaiset valmistelut ja selvitykset tehdään yhteistyönä asianomaisen organisaation ja henkilöstön sekä asianomaisten kuntien ja maakun-

Aluekeskusohjelman arviointiraportti 2001–2003 ilmestynyt

Aluekeskusohjelman vuosien 2001–2003 toteutus on arvioitu. Arvioinnin kohteena on ollut itse ohjelman lisäksi myös aluekeskusohjelmaan kuuluvien 34 ohjelma-alueen ja yhden verkostopilotin toiminta. Nyt ilmestyneessä Kohti elinvoimaisia kaupunkiseutuja – Aluekeskusohjelman väliarviointi -jul-

kaisussa ohjelman arvioitsijana vuosina 2001–2003 toiminut Net Effect Oy esittää näkemyksensä aluekeskusohjelman tähänastisesta etenemisestä, niin onnistumisista kuin ohjelmatyön kipupisteistäkin. Arvioinnin johtopäätöksiin perustuen arvioitsija tekee myös kehittämisehdotuksia sekä keskushal-

linnolle että ohjelma-alueille ohjelman toteutuksen tehostamiseksi.

Julkaisu on ilmestynyt sisäasiainministeriön julkaisusarjassa (9/2004) ja sitä voi tilata sisäasiainministeriöstä (09) 160 44534. Hinta 15 euroa + toimituskulut + alv. Verkkoversio: www.intermin.fi/julkaisut.

Maaseutupolitiikalle uusi kokonaisuohjelma

Maaseudun kehittämissuunnitelman loppuraportti vuonna 1991, Toimiva maaseutu -ohjelma vuonna 1996, sekä Ihmisten maaseutu -kokonaisuohjelma vuodelta 2000 ovat saamassa jatkoa. Maaseutupolitiikan yhtenä keskeisenä keinona on nk. kokonaisuohjelma, joka keskittyy eri hallinnonalojen alueellisiin vaikutuksiin ja maaseutupolitiikan järjestelmään. Nykyisessä aluepoliittisessa järjestelmässä kokonaisuohjelma on yksi erityisohjelmista. Sen merkitys on alkanut paljastua, kun toisen ja kolmannen ohjelman lukuisista ehdotuksista on lähes kaikki saatu toteutumaan. Kokonaisuohjelma on pääministeri **Matti Vanhasen** hallituksen yksi keskeisistä strategioista ja hankkeista.

Suomessa käyttöön otettu kokonaisuohjelma-menetelmä on herättänyt muualla myönteistä kiinnostusta. Noin vuoden kestävässä valmisteluprosessiin liittyy hyvin monia osia, jotka samalla sitouttavat ehdotusten toteutukseen. Näitä ovat mm. ministeriöiden, puolueiden ja keskeisten järjestöjen kanssa käytävät neuvottelut sekä teemaryhmien ohjelmatyö ja esitysten toteuttaminen. Neljännellä kierroksella uusiksi elementeiksi ovat tulleet alueseminaarit ja -neuvottelut. Ne on raportoitu ja samalla maakuntaohjelmat arvioitu maaseutupoliittisesti YTR:n raportissa

10/2003. Neuvottelukierros oli annitaan hyvin runsas ja osoitti selvästi alueiden painopisteet tulevalle maaseutupolitiikalle. Nämä otetaan myös huomioon ohjelman laadinnassa.

Kokonaisuohjelma on noin neljän vuoden prosessi: vuosi sitä laaditaan laajapohjaisesti ja kolme vuotta toteutetaan. Niinpä Ihmisten maaseutu -ohjelmaa toteutetaan vielä tämän vuoden syksyyn asti eli niin kauan kuin seuraava ohjelma valmistuu. Edellisen ohjelman kaikkiaan 108 ehdotuksesta on noin 80 toteutunut ja arviolta 15 on mahdollisuus vielä saada eteenpäin.

Neljännän kokonaisuohjelman valmistelu käynnistyi syksyllä 2003, jolloin teemaryhmiltä ja niihin verrattavilta pyydettiin perusteltuja esityksiä ja oman alansa tilannekuvia ohjelman laatijoille helmikuun loppuun mennessä 2004. Pääasiassa uusista maaseutuprofessoreista koostuva strategiaryhmä alkoi saamaan aikaan kirjoittaa strategiaa uudelle ohjelmalle. Neuvottelut ovat käynnistyneet ja monista osista ohjelman koostava koordinaatioryhmä on myös jo käynyt linjaavan keskustelun. Hyvin tärkeä uusi piirre valmisteluun on saatu sillä, että ohjelman laadintaa ohjaa maa- ja metsätalousministeri **Juha Korkeaojan** johtama ministerityöryhmä. Onhan uuden aluekehitys-

lain mukaan valtioneuvoston hyväksyttävä erityisohjelmat. Aiemmin kokonaisuohjelmien poliittinen käsittely on järjestetty kaikissa tapauksissa hieman eri tavoin, mutta jälkikäteen. On arvioitavissa, että nyt päästään aiempaa pidemmälle poikkialuehallinnollisten maaseutupoliittisten näkökohtien sovitte- lussa eri sektorihallintojen suuntaan.

Edellinen kokonaisuohjelma otti käyttöön laajan ja suppean maaseutupolitiikan käsitteet. Se myös määritteli maaseudun elinvoiman ihmisten ja hyvinvoinnin määrän ja niissä tapahtuvien muutosten avulla. Nämä ratkaisut ovat osoittautuneet toimiviksi, eikä niitä neljännessä ohjelmassa muuteta. Sen sijaan uuteen ohjelmaan saataneen vahvistuneen maaseutupoliittisen järjestelmän ansiosta entistä perustellummat ja tavoitteellisemmat esitykset. Uuden ohjelman tulisi rohkeasti ottaa kantaa myös tulevan EU-ohjelmakauden keinoihin. Aikataulutavoitteena on saada uusi ohjelma toteutukseen syksyn 2004 kuluessa. Varmaa on, että tälläkin kertaa ministeriöt, kunnat, yritykset, järjestöt ja yliopistot saavat haastavia esityksiä toteutettavakseen ja YTR huolehtii, että niitä myös toteutetaan.

*Eero Unsitalo
Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä*

nan kanssa. Ministeriöiden tulee ennen kunkin selvityshankkeen asettamista pyytää hankkeen toimeksiantoluonnoksesta alueellistamisen koordinaatioryhmän lausunto.

Kunkin alueellistamishankkeen toimeksianton aikataulusta päätetään erikseen, kun lopullinen sijoituspäätös tehdään. Aikatauluun vaikuttavat toiminnalliset, henkilöstöpoliittiset ja taloudel-

liset seikat, joihin kaikkiin osaltaan vaikuttaa olemassa olevan henkilöstön poistuma-aikataulu.

Ilpo Takanen

Maaseutuindikaattorit-palvelu tulossa Internetiin

Maaseutuindikaattorit on Tilastokeskuksen uusi Internetissä toimiva maksullinen indikaattoripalvelu. Maaseutualueiden kehitystä kuvaavat tunnusluvut ovat saatavissa samasta PX-Web-pohjaisesta palvelusta 1.4.2004 alkaen. Halutut, valmiiksi lasketut tiedot tietyltä alueelta saadaan näyttöpäätteelle suoraan valikoista. Tiedot voidaan haluttaessa tallentaa myös omalle koneelle eri tiedostomuodoissa jatkomuokkauksena varten. Palvelun voivat hankkia kaikki maaseudun kehityksen seuraamiseksi kiinnostuneet. Palvelun käyttäjä tarvitsee salasanan ja käytöstä tehdään sopimus.

Tilastollista seurantarjestelmää on kehitetty Tilastokeskuksen ja maa- ja metsätalousministeriön yhteistyönä. Palvelun suunnittelu aloitettiin keväällä 2003 ja rakentaminen syksyllä 2003. Ohjausryhmässä ovat olleet mukana maa- ja metsätalousministeriön edustajina jaostopäällikkö **Marja Kokkonen**, ylitarkastaja **Marja-Liisa Tapio-Biström** ja ylitarkastaja **Johanna Heikkilä** sekä Tilastokeskuksesta tilastojohtaja **Riitta Harala**, tietopalvelupäällikkö **Seija Öörni** sekä yliaktuaarit **Erkki Niemi** ja **Yrjö Palttila**.

Tuleva palvelu on tarkoitettu maaseudun kehityksen seuraamiseen, alueiden vertailuun, päätöksenteon apuvälineeksi, kehittämistoimenpiteiden vaikutusten arviointiin ja tutkimuskäyttöön. Tietokannan sisältöä on kehitetty Tilastokeskuksen ja eri alojen asiantuntijoiden yhteistyönä. Yhtenä lähtökohtana ollut OECD:n jo 1990-luvun alussa käynnistynyt maaseutuindikaattorityö. Myös muun muassa EU:n aluekehityksen pääindikaattorit ja Suomen alueellisten EU-ohjelmien indikaattorit on huomioitu. Indikaattorien valintakriteerit olivat indikaattoreiden relevanssi eli tarkoituksenmukaisuus, validiteetti eli oikeellisuus sekä reliabiliteetti eli luotettavuus. Erityisen tärkeää oli tietojen saatavuus eli se, että tilastoaineisto ylipäättään on olemassa. Indikaattorit pohjautuvat pääosin Tilastokeskuksen rekistereihin ja tilastoaineistoihin.

Palvelussa käyttäjä voi valita ilmiöalueet, alueet, aluetyypit, vuodet, muutujat, luokitukset ja tiedostotyyppin. Tietoja on vuosittain 1980-luvun lopulta alkaen. Valittuja tietoja voi siirtää mui-

hin ohjelmiin monessa eri formaatissa. Palvelu sopii yhteen PC-Axis-talukointiohjelman kanssa.

Maaseutuindikaattoreiden oleellise-

na etuna ovat palvelussa valmiina olevat maaseutualueiden kehityksen seuraamiseen tarvittavat aluetyypit:

ALUETYYPIT:

EU-OHJELMAKAUDEN 2000–2006 MAASEUDUN KOLMIJAKO

(harvaan asuttu maaseutu, ydinmaaseutu, kaupunkien läheinen maaseutu, kaupungit)

EU-OHJELMAKAUDEN 2000–2006 TAVOITE-ALUEET

(ei tavoitealue, tavoite 1 -alue, tavoite 2 -alue, siirtymäkauden alue)

MAASEUTU-TAAJA-ASUTUS-JAKO

(haja-asutusalue + 200–499 asukkaan taajamat, vähintään 500 asukkaan taajamat) tai

TILASTOLLINEN KUNTARYHMITYS

(maaseutumaiset kunnat, taajaan asutut kunnat, kaupunkimaiset kunnat)

Maaseutu-taaja-asutus -jako (ns. suppea maaseudun määrittely) on Suomen maaseutupolitiikassa perinteisesti käytetty maaseudun rajaustapa. Tämän rajauksen käyttö edellyttää lähtöaineistoja, joissa on mukana taajamarajat. Niille tiedoille, joista taajamarajallisia lähtöaineistoja ei ole saatavissa, käytet-

tään tilastolliseen kuntaryhmitykseen perustuvaa jakoa. Tilastollinen kuntaryhmitys on virallisissa tilastoissa käytettävä alueluokitusstandardi.

Eri aluetyyppejä tarkastellaan kuntapohjaisten alue-jakojen puitteissa. Myös kuntakohtaiset tiedot ovat mukana:

ALUEET:

Koko maa (NUTS 0)

Manner-Suomi ja Ahvenanmaan maakunta (NUTS 1)

EU-ohjelma-alueet

Suuralueet (NUTS 2; 11.7.2003 alkaen)

TE-keskukset

Maakunnat (NUTS 3)

Seutukunnat (LAU 1 / NUTS 4)

Kunnat (LAU 2 / NUTS 5)

Tietokantaan on poimittu Tilastokeskuksen ja muiden tiedontuottajien keskeisimmät maaseutualueiden kehi-

tystä kuvaavat tiedot. Palvelussa on mukana yli 40 indikaattoria, jotka jaakaantuvat seuraaviin ilmiöalueisiin:

ILMIÖALUEET:

VÄESTÖ JA MUUTTOLIIKE

Väestön alueellinen sijoittuminen

Väestönmuutos

Väestönrakenne

Alueen kesäasukkaat

TALOUDEN RAKENNE JA TOIMINTA

Työvoima

Työttömyys

Työpaikat

Työpaikkaomavaraisuus ja pendelöinti

Aluetalous

Liikeryitysten toimipaikat sekä aloittaneet ja lopettaneet yritykset

Maa- ja metsätalous

Matkailu

Julkinen talous

ELINOLOT JA HYVINVOINTI

Tulot

Koulutus

YMPÄRISTÖ JA KESTÄVÄ KEHITYS

Maankäyttö

Tarkoitus on suorittaa jatkokehitystyötä käyttäjiltä saatujen palautteiden pohjalta. Kehitystyö liittyy myös Euroopan Tilastovirasto Eurostatin maaseutuindikaattorihankkeeseen, jossa pyritään harmonisoimaan maaseudun määrittelyt vertailukelpoisten EU-tason tilastojen kokoamiseksi. PX-Web -oh-

jelmistoa ja sen kanssa yhteensopivia ohjelmistoja kehitetään Pohjoismaiden tilastovirastojen yhteistyönä.

Palvelun suppea demoversio on internetissä osoitteessa:
<http://tilastokeskus.fi/maaseutuindikaattorit/demo>

Palvelun sisältöä maaseudun kolmi-

jaon osalta kuvioin ja kartoin havainnollistava julkaisu löytyy osoitteesta:
<http://www.mmm.fi/julkaisut/maatalous/Maaseutuindikaattorit-julkaisu.pdf>

Valmiissa palvelussa käytetään uudempiä aluejakoja.

Yrjö Paltila, Tilastokeskus

Alueille lisää valmiuksia hyödyntää uusinta teknologiaa ja osaamista

Kauppa- ja teollisuusministeriö nimitti 1.9.2003 maaherra **Eino Siuruaisen** valtion teknologiarahoituksen alueellisen hyödyntämisen selvitysmieheksi. Maaherra Siuruainen luovutti selvitystyönsä kauppa- ja teollisuusministeri **Mauri Pekkariselle** 1.3.2004.

Selvitysmies Siuruainen ehdottaa olemassa olevien toimenpiteiden järjestelmällistä käyttämistä. Uusia organisaatioita ei tarvita, vaan painopisteen tulee olla nykyisten toimintojen ja niiden välisen yhteistoiminnan kehittämisessä. Tasapainoisemman alueellisen kehityksen turvaamiseksi on tärkeää, että julkinen sektori luo edellytyksiä vahvistaa myös kasvukeskusten ulkopuolisten alueiden vahvuuksia sekä valmiuksia hyödyntää tietoa ja osaamista.

Siuruainen painottaa erityisesti ammattikorkeakoulujen tiiviimpää kytkeämistä kehittämisprosessiin. Ammattikorkeakouluille on säädetty yhteiskunnan kehittämisvastuu, jonka toteuttaminen edellyttää riittäviä voimavaroja, tutkimus- ja kehitystoiminnan käynnistämistä talouselämän kanssa ja yrittäjyyden edistämistä. Siuruainen esittää myös, että yliopistoilla tulisi olla nykyistä enemmän taloudellista liikkumavaraa tutkimukseen ja aluekehitykseen.

Siuruainen ehdottaa Tekesin toimin-

tojen vahvistamista alueilla perustamalla viisi Teknologian kehittämiskeskusten alueyksikköä. Alueyksikköjen toiminta-alueet muodostettaisiin yhdistämällä nykyisiä, maantieteellisesti ja toiminnallisesti lähellä olevien TE-keskusten teknologiayksikköjen toiminta-alueita. Perustettavien Tekesin alueyksikköjen aluekeskukset tulisi sijoittaa keskeisissä kasvukeskuksissa: Oulussa, Tampereella, Turussa, Jyväskylässä sekä Kuopiossa. Tekesin aluekeskusten tehtävänä olisi johtaa alueyksikköjen aktiivointi-, hanke- ja ohjelmatyötä alueellisella, kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla.

Siuruainen ehdottaa uudeksi toimintatavaksi alueellisia teknologiapohjaisia kehittämisohjelmia, jossa toimijoina ovat Tekes, TE-keskukset, seudulliset kehittämissyhtiöt, teknologiakeskukset ja alueelliset osaamiskeskukset. Ohjelmien sisällön tulee kannustaa sekä alueelliseen että ylimaakunnallisiin ja kansalliseen toimintaan. Näillä ohjelmilla tulee olla vahva sidos alueellisten osaamiskeskusohjelmien osaamisaloihin, sekä teemojen ja hankkeiden kautta myös Tekesin kansallisiin teknologiaohjelmiin.

Osaamiskeskusohjelman jatkaminen on keskeinen osa Suomen tutkimus-

kehitystoimintaa. Alueiden runsaasta ohjelmatarjonnasta pitäisi pystyä fokuusoimaan niitä vahvoja osaamisen aloja, joista kansallisten sekä kansainvälisten yhteistyöverkostojen avulla on kehitettävissä Suomen talouden tukijalvoja. Aluekeskusohjelmaan kuuluvien keskusten profiloituminen, valittujen alojen osaamisen tason nosto ja yhteistyö osaamiskeskustason toimijoiden kanssa lisäävät edellytyksiä tutkimus- ja kehitystoiminnan hyödyntämiseen, yrittäjyyteen sekä työpakkakehitykseen. Aluekeskuksissa tulee olla pyrkimys kohota kärkihankkeilla osaamiskeskustasolle. Tutkimus- ja kehitystoiminnan vaikuttavuuden lisääminen osaamis- ja aluekeskusten ulkopuolisilla seuduilla edellyttää Siuruaisen mukaan muun muassa seudullisten elinkeinokeskusten tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja liikelatouden asiantuntemuksen vahvistamista.

Mika Pikkarainen

Valtion teknologiarahoituksen alueellinen hyödyntäminen. Selvitysmiehen loppuraportti. Julkaisun verkkoversio: http://www.ktm.fi/chapter_images/12180_siuruainen.pdf.

SVENSK RESUMÉ

■ Regionalpolitikens framskrider

De regionalpolitiska målsättningarna framskrider både på nationell och EU nivå. Regeringen godkände i januari de rikstäckande målen för regionutveckling. Principerna om regionalisering av statliga funktioner har blivit accepterade på bred nivå. Regeringen förbereder ett lagförslag till riksdagen enligt de förslag som utredningspersonerna

har gjort om att effektivera och förenkla regionförvaltningen samt för att stärka samarbetet inom Helsingfors metropolområde och för att utnyttja statens regionala finansiering för teknologi. Inom EU börjar förhandlingarna om budgeten och programperioden 2007–2013.

Pekka Kilpi

■ Nyheter från Bryssel

Kommissionens tredje kohesionsrapport motsvarar förväntningarna. Kohesionspolitikens förnyas radikalt. Byråkrati och förvaltning förenklas, medan regionernas roll ökar på bekostnad av centralförvaltningen. Kommissionen har erkänt Finlands gles bebyggda regioners särställning – nu är det viktigt att hitta en bestående lösning som ga-

ranterar dessa regioner maximalt regi-
onstöd även i fortsättningen. Rapporten väcker många frågor som inte ännu kan besvaras, så det är motiverat att även i Finland inleda arbetet med att utreda reformens konsekvenser. Medlemsländerna bör framföra sina önskemål åt kommissionen under denna vår och de lösningar man stannar för ska fungera i minst ett decennium.

Paavo Pirttimäki

■ Kommissionen föreslår ett finansieringspaket på 336 miljarder euro för den framtida sammanhållningspolitiken

Resurserna koncentreras till de fattiga länderna och regionerna. Enligt förslaget skall ca 80 procent av medlen koncentreras till det så kallade konvergens-målområdet till vilket regioner vars BNP/capita understiger 75 % av det genomsnittliga i EU är berättigade.

Sammanhållningspolitiken kopplas klarare ihop med Lissabon toppmötets konkurrenskraftsmålsättningar och Göteborg toppmötets målsättningar för en hållbarare utveckling.

Sammanhållningspolitiken får en ny regional dimension genom att de nordliga glesbebyggda områdena, bergsområdena samt vissa ö-regioner får en särställning.

Landsbygdsfinansieringen koncentreras till ett ställe i budgeten vilket betyder alla landsbygdsåtgärder kommer att finansieras från landsbygdsfonden och administreras av direktoratet för jordbruksfrågor.

Det gränsregionala samarbetet kommer att förstärkas genom en fördubbling av resurserna.

Förvaltningen blir enklare genom att antalet finansieringsinstrument minskar från sex till tre.

Kommissionens förslag motsvarar inte till alla delar de finska målsättningarna. Ingetdera av våra nuvarande mål 1 -områden fyller kraven för konvergens-målet. Finlands målsättning är en sårbar lösning som skulle placera dessa områden inom ramen för konvergensmålet. Kommissionen föreslår det högsta möjliga stödet för våra glesbebyggda områden trots att de är utanför konvergens-målet. En förutsättning för att Finlands nuvarande stödnivå skall kunna bibehållas är att kommissionens förslag till finansiering inte minskar.

Förhandlingarna om den framtida sammanhållningspolitiken börjar i september och meningen är att de skall

slutföras under Storbritanniens ordförandeskap den senare hälften av 2005.

Mårten Johansson

■ Den framtida sammanhållningspolitiken har tre tyngdpunkter

Kommissionen föreslår 336 miljarder euro för perioden 2007–2013 som fördelas på följande mål:

Konvergensmålet riktar sig till de fattigaste länderna och regionerna inom unionen med ca 78 % eller 260 miljarder euro. Berättigade till konvergens-målet är länder som i sin helhet har en BNP som understiger 90 % av den genomsnittliga inom unionen samt områden på NUTS I-II nivå vars BNP understiger 75 % av den genomsnittliga inom unionen. Målet samfinansieras av regional- och socialfonderna.

Det regionala konkurrens- och samsättningsmålet är en kombination av de nuvarande mål 2 och 3 programmen. För målet reserveras 18 % av finansieringen eller ca 60 miljarder euro. Inom detta mål är i princip alla områden utanför konvergens-målet stödberättigade. Kommissionen föreslår att de nordliga glesbebyggda områdenas särbehandling beaktas inom detta målprogram. Målet samfinansieras av regional- och socialfonderna.

I det regionala samarbetsmålet är det frågan om gränsregionalt samarbete på NUTS III nivå enligt Interreg-konceptet. Målet finansieras av regionalpolitiska fonden med en andel på 4 procent. Samarbete vid EU:s yttre gränser skall genomföras med det sk. Grannskapsinstrumentet som verkar på båda sidorna om gränsen.

*Mårten Johansson
Taru Haapaniemi*

■ Finlands regerings ställningstagande till kommissionens tredje sammanhållningsrapport

Finland anser att de allmänna riktlinjer för den regional- och strukturpolitiska reformen som kommissionen föreslår utgör en god grund för kommande förhandlingar. Finland stöder kommissionens framställning om att målet bör vara en sådan balanserad lösning som beaktar problemen och behoven i fråga om den regionala och strukturella utvecklingen i de nuvarande och blivande medlemsländerna samt hur allvarliga utvecklingsproblemen är.

■ Mål 1 och 2-programmens övervakningskommittéer samlas

Mål 1 och 2-programmens övervakningskommittéer håller följande möten under sommaren.

Övervakningskommittén för Östra Finlands mål 1: 7–8.6.2004 i Norra Karelen (plats meddelas senare).

Övervakningskommittén för Norra Finlands mål 1: 10–11.6.2004 i Kaustinen.

Övervakningskommittén för Södra Finlands mål 2: 14–15.6.2004 i Kotka.

Övervakningskommittén för Västra Finlands mål 2: 17–18.6.2004 i Uleåborg.

■ Indexeringsmedlen för Interreg fördelades på program

Kommissionen informerade i början av året medlemsländerna om indexjusteringen 2004–2006 av Interreg III. Finland tilldelades 2.422.848 euro indexeringsmedel, som skulle fördelas på de program Finland deltar i. Sektionen för region- och strukturpolitik beslöt att vid fördelningen skulle följande kriterier tillämpas: fördelningen av de ursprungliga Interreg-medlen (vikt 50 %), genomförandeläget i slutet av 2003 (30 %), att programmet berörs av utvidgningen (10 %) och att programmet ändras till s.k. Grannskapsprogram (10 %). Inrikesministeriet gjorde ett fördelningsförslag, som sektionen godkände 4.2.2004 (se den finskspråkiga artikeln). De olika programmens övervakningskommittéer kommer nu att besluta hur indexeringsmedlen allokeras inom vart och ett program.

Harry Ekestam

■ Nytt om Interreg IIIB-programmen

För Östersjö-programmets del har det omfattande revideringsarbetet som påbörjades på våren 2003 fortskridit ungefär planenligt och kommer troligen att kunna slutföras i april. En första reviderad version lämnades till kommissionen i november 2003 och konstaterades vara godtagbar. I denna version hade inte ännu effekterna av att programmet blir s.k. grannskapsprogram beaktats och inte heller indexeringsmedlen. Kommissionen har också föreslagit att man skulle överväga möjligheten av att öppna för bilateralt externt samarbete över havsgränser i

”södra Östersjöregionen”. Detta har drivits av Sverige, som särskilt önskat förbättra möjligheterna till bilateralt samarbete mellan Kaliningrad och södra Sverige. Arbetet fortskrider nu i enlighet med de riktlinjer som övervakningskommittén gav på sitt möte 5.2.2003. En ny åtgärd för bilateralt samarbete skall tas in i programmet, men skall vara öppen för alla programpartners. En arbetsgrupp har tillsatts för att utarbeta ett förslag till slutligt reviderat program, som kunde behandlas på övervakningskommitténs möte 20.4.2004.

Programmets femte ansökningsrunda avslutades 27.2.2004 och resulterade i 37 ansökningar. Beslut om projektansökningarna tas vid styrkommitténs möte 3.–4.6.2004. Styrkommittén beslöt vid sitt extraordinarie möte i januari att nästa ansökningsrunda öppnas 23.8.2004 och avslutas 24.9.2004. Styrkommittén tillsatte en arbetsgrupp för att analysera genomförandeläget och göra eventuella förslag till att förbättra genomförandet under den resterande perioden. Avsikten är bl.a. att definiera närmare vad som menas med transnationella investeringar. Följ med programmets hemsida www.bsrinterreg.net! En ny seed money -runda öppnades i början av februari och avslutades 8.3.2004. Finska projektpartners som ämnar lämna in en ansökan under nästa ansökningsrunda och som är intresserade av nationell medfinansiering från inrikesministeriet uppmanas i god tid kontakta undertecknad.

Norra Periferi -programmets första ansökningsdeadline under detta år var 7.3.2004. I skrivande stund fanns inte ännu upplysningar om antalet ansökningar. Beslut om projektansökningarna tas vid övervaknings- och styrkommitténs möte 23.–24.4.2004. Nästa deadline är 13.6.2004. Finska projektpartners som ämnar lämna in en ansökan till dess och som är intresserade av nationell medfinansiering från inrikesministeriet bör lämna in en ansökan därom till inrikesministeriet senast 21.5.2004. Mera information kan erhållas från undertecknad och på inrikesministeriets hemsida www.intermin.fi. Programmets övervaknings- och styrkommitté kan komma att justera finansieringsvillkor och urvalskriterier på sitt möte i april, så det lönar sig att kontrollera programmets hemsida www.northernperiphery.net och kontakta sekretariatet och den finska kontaktpersonen **Jouko Jama** (kontaktinfo på hemsidan).

Harry Ekestam

■ INTERACT-programmets genomförande har kommit igång

Efter två år av förberedelser kan INTERACT-programmets genomförande äntligen inledas. Programmets syfte är att stöda genomförandet av de ca 70 Interreg-programmen i Europa genom olika slags informations-, erfarenhetsutväxlings- och skolningsinsatser. Detta sker dels via ett antal s.k. INTERACT-punkter och dels via enskilda projekt. Programmets styrkommitté godkände vid sitt möte i december 2003 arbetsprogrammen (2004–2006) och -planerna (2004) för de fem INTERACT-punkterna (se den finskspråkiga artikeln), som nu kan inleda sin verksamhet. INTERACT-punkten ”Managing Transition”, som stöder Interreg-arbetet i de nya medlemsländerna och vid yttre gränser och som leds av Wiens stad, har en stödpunkt i Åbo vid Egentliga Finlands förbund, där **Riitta Ahdan** (riitta.ahdan@interact-eu.net) fungerar som Project Manager. Styrkommittén valde också de första enskilda projekten. I den första ansökningsrundan mottogs fem projektansökningar, varav tre godkändes och ett bordlades till nästa möte (23.–24.3.2004). Nästa ansökningsrunda öppnas i maj. Ett informationstillfälle anordnas 29.4.2004 i Bryssel. Närmare information på programmets hemsida www.interact-online.net (What’s new).

Harry Ekestam

■ Södra Finlands InnoELLI-program

InnoELLI är ett program för innovativa åtgärder som genomförs med stöd av ERUF. Programmet, vars tema är ”informationssamhället i regionutvecklingens tjänst”, genomförs av alliansen för landskapen i Södra Finland. Det syftar till att skapa samarbete och kunskapsöverföring inom sektorerna logistik och miljöteknologi inom alliansens område. Programmet karaktäriseras av att projekten som ingår i det är omfattande, enhetliga, och engagerar aktörer över landskapsgränserna. Mer info finns på www.etela-suomi.fi.

Hannu Haukkasalo

■ Programmet ”Pohjois-Suomen innovatiiviset toimet”

Syftet med programmet ”Pohjois-Su-

omen innovatiiviset toimet” (på svenska ungefär ”Innovativa åtgärder i Norra Finland”) var att hitta innovativa tjänstelösningar, anpassade till förhållandena i Norra Finland. Detta syfte uppnåddes också. Ett antal nya tjänster, av vilka många utnyttjar avancerad teknologi, har uppkommit som ett resultat av programmet. Sammanfattningsvis har programmet överträffat förväntningarna med avseende på både resultaten, den publicitet dessa fått, och sysselsättningseffekterna. Följande utmaning är att bekantgöra resultaten för en bredare publik.

Mikko Väisänen

■ Västra Finlands WFA-INNO-program

Västra Finlands förbund erhöll våren 2003 1 miljon euro av kommissionen för programmet WFA-INNO. Programmets kärna utgörs av innovativa projekt som ska bidra till att starta en prognosticerings- och samarbetsprocess syftande till att främja det regionala näringslivets utveckling. Slutresultatet ska vara ett system för produktion av aktuell och pålitlig info om den teknologiska utvecklingen samt omgivningens krav till stöd för regionens näringsliv och offentliga förvaltning. En viktig roll i programmets genomförande spelas av fem omfattande pilotprojekt som redan beviljats finansiering.

Minna-Maria Haanpää

■ Seminarium om ESF och hållbar utveckling

Innehållet i begreppet ”hållbar utveckling”, med särskilt avseende på ESF:s verksamhet, dryftades 6.2.2004 under ett seminarium i Finlandiahuset i Helsingfors. Nästan hundra projektchefer och tjänstemän från regionerna, centralförvaltningen och kommissionen deltog i seminariet, där ett stort antal presentationer och föredrag med kopplingar till temat ESF och hållbar utveckling framfördes. Seminariet upplevdes vara ett utmärkt första steg mot att klargöra vad begreppet hållbar utveckling kan innebära i strukturfondsverksamheten.

Susanna Piepponen

■ NÄRP möttes i Bryssel

NÄRP:s första möte i år och under isländskt ordförandeskap hölls i Bryssel 16.2.2004. En central fråga var upps-

tartandet av arbetet för att bereda ett nytt samarbetsprogram (2005–2008) för regionalpolitiska sektorn. En arbetsgrupp tillsattes för att leda arbetet. Nordregio bidrar med expertis och skrivhjälp. Ett programförslag skall vara färdigt i juni 2004 och förslaget skall behandlas på höstens regionministermöte. I övrigt beviljade NÄRP finansiering till några utredningsprojekt, bl.a. en komparativ studie av företagsstödssystemen i Norden. Från finsk sida meddelades att Finlands representanter i Nordregios styrelse under perioden 2004–2007 är **Leif Ehrstén** från inrikesministeriet (ledamot) och **Heikki Eskelinen** från Joensuu universitet (ersättare).

I samband med NÄRP-mötet höll också NÄRP-EU sitt möte. Man beslöt bl.a. att sätta igång gemensamt utredningsarbete om Interregs framtid. Vid mötet behandlades också den av **Klaus Spiekermann** utförda tillgänglighetsstudiens slutrapport (Nordic Peripherality in Europe), som kommer att publiceras i en nära framtid.

Harry Ekestam

■ Det gränsregionala nätverket i närområdena fortsätter

Det av NÄRP år 2002 startade projektet för att stöda uppbyggandet av ett gränsregionalt nätverk i närområdena (Baltikum och Ryssland) fortsätter åtminstone till slutet av detta år. Avsikten är att i år ordna åtminstone två training-seminarier för medlemmarna i nätverket, det första 20.–21.4.2004 i Rezekne i Lettland. Detta seminarium ordnas i samarbete med Nordregio. Tanken har också varit att inom ramen för projektet finansiera några ”twinning-projekt” mellan nordiska och baltiska/ryska gränsregioner. Tyvärr har intresset från de nordiska gränsregionerna varit mindre än väntat. En ansökningsrunda som ordnades senaste höst resulterade i två gemensamma ansökningar, som båda godkändes i början av detta år. Det ena av dessa är ett samarbetsprojekt mellan Kvarkenrådet och gränsregionen Saule (Lettland–Litauen–Kaliningrad). En broschyr som beskriver samtliga 12 regioner som är med i nätverket publiceras senare i vår.

Harry Ekestam

■ Det skotsk-nordiska samarbetet effektivteras – och utvärderas

För att följa upp rekommendationerna från den skotsk-nordiska samarbetskonferensen i Örnsköldsvik senaste september beslöt kontaktgruppen för samarbetet (Liaison Group) på sitt möte 17.2.2004 i Bryssel att starta beredningsarbete för att dels effektivera genomförandet av det nuvarande handlingsprogrammet under den återstående perioden (2004–2005), dels ta fram underlag för beslut om samarbetets fortsättning efter 2005. I detta sammanhang kommer man också att diskutera Norra Periferi-programmets framtid. Som ett led i effektivierandet av informationen om det skotsk-nordiska samarbetet och dess resultat anordnades samma dag i Bryssel ett informations- och diskussionstillfälle, där den av Nordregio och EPRC utförda analysen av skotsk-nordiska samarbetsprojekt under Norra Periferins Art. 10 program och Interreg IIC Nordsjöprogrammet presenterades (Nordregio WP 2003:3 ”Transnational Nordic-Scottish Co-operation: Lessons for Policy and Practice”). I tillfället deltog ca 40 representanter för kommissionen, i Bryssel verksamma regionkontraktörer och NÄRP.

Harry Ekestam

■ OECD:s möten

OECD:s kommitté för regional utveckling sammanträdde 27–28.11. Innan detta sammanträdde regionindikatorarbetsgruppen 25.11 och landsbygdsarbetsgruppen 26.11. Mötena ägde rum i OECD:s högkvarter i Paris. Till slutna från dessa möten hör bl.a. att en regionpolitisk landsundersökning om Finland ska utföras 2004–2005, samt att regionindikatorarbetsgruppen ska ordna en workshop i Lissabon 31.5–1.6.2004.

*Johanna Heikkilä, Antti Valle,
Mika Honkanen*

■ De rikstäckande målen för regionutvecklingen

Statsrådet beslutade 15.1.2004 om rikstäckande mål för regionutveckling enligt regionutvecklingslagen. Genom beslutet preciseras lagens mål och de gällande prioriteringarna för regionutveckling på nationell nivå under regeringsperioden 2003–2007. Målen är att stärka konkurrenskraften i regionerna,

trygga servicestrukturen i hela landet samt utveckla en balanserad regionstruktur. Regionala specialinsatser genomförs i landets östra och norra delar, samarbetet mellan aktörerna i landskapen intensifieras och internationella och nationella nätverk stimuleras. Den nationella regionpolitiken får mer resurser. Decentraliseringen av förvaltningen fortsätter.

Olli Albo

■ Utredningsperson Esko Riepulas förslag till förstärkning av regionförvaltningen

Esko Riepula som är utredningsperson för projektet som skulle bereda åtgärder för att stärka regionförvaltningen har som utgångspunkt att de resurser som satsas på regional utveckling regionaliseras och sammanförs i statsbudgeten. Bara från den utgångspunkten kan man på ett betydande sätt öka regionernas befogenheter inom regionutvecklingen. Den nationella finansieringen av regional utveckling inkl. strukturfondernas samfinansiering skall samlas under ett kapitel i statsbudgeten och EU:s strukturfonder skall budgeteras till helheter för respektive fond under ett eget kapitel.

Teemu Eriksson

■ Samarbetet inom Helsingforsregionen behöver en juridisk bas

Utredningspersonen i projektet för utveckling av samarbetet inom Helsingforsregionen **Jussi-Pekka Alanen** föreslår att beslutsfattandet inom Helsingforsregionen skall organiseras i anslutning till landskapsförbundet utan att skapa en ny förvaltningsnivå. Det skall inrättas en samarbetsstyrelse för att stärka det politiska samarbetet mellan huvudstadsregionens kommuner. För att utforma strategin för den nationella metropolpolitiken skall det tillsättas en politisk förhandlingsgrupp på ministernivå och representanter från Helsingforsregionen skall delta i arbetet. Alanen föreslår också en gemensam strategi för markanvändning och boende för Helsingforsregionen.

Antti Valle

■ Programmet för kompetenscentra i full gång

Statsrådet delade 19.2.2004 ut sammanlagt ca 9 miljoner euro åt landskapens

förbund för utveckling av kompetenscentra. Jämfört med förra året ökade programmets finansiering med 1,1 miljoner euro. Beslutet följde den rekommendation som givits av arbetsgruppen för kompetenscentra, som innefattar representanter för ett stort antal sektorer, ministerier och regionala aktörer. Denna breda modell för arbetsgruppen har befunnits fungera väl, och då inrikesministeriet 2.3.2004 tillsatte en ny arbetsgrupp med mandat fram till 31.12.2006 bibehölls gruppens tidigare sammansättning så gott som oförändrad. Direktör **Yrjö Neuvo** från Nokia Mobile Phones fortsätter som ordförande.

Mika Pikkarainen

■ Utvärdering av statsbudgetens regionpolitiska konsekvenser

Inrikesministeriet tillsatte 27.8.2003 en arbetsgrupp för att bereda ett verktyg för utvärdering av statsbudgetens regionpolitiska konsekvenser. Möjligheten till konsekvensutvärdering ska förbättra riksdagens möjligheter att ta ställning till budgeten. Arbetsgruppen, som avlade sin rapport 4.2.2004, föreslår en trestegad utvärderingsmodell som skulle genomföras åren 2005–2007 på basen av existerande indikatorer. Arbetsgruppens rapport har publicerats i inrikesministeriets publikationsserie och finns tillgänglig i elektronisk form på www.intermin.fi/julkaisut.

Tiina Tikka

■ Arbetsplatserna minskade år 2003

Översiktspublikationen ”Maakuntien suhdannekatsaus 2000–2003” (på svenska ungefär ”Översikt över landskapens konjunkturer 2002–2003”) har utkommit och kan laddas ner från www.intermin.fi/julkaisut. I publikatio-

nen granskas landskapens utveckling med avseende på sysselsättningen, flyttningsrörelsen och företagsverksamhetens omsättning. Under år 2003 saktade den ekonomiska tillväxten av med cirka 0,5 %, och följaktligen sjönk antalet arbetsplatser med ca 10 000 under året. Den långsamma tillväxten drabbade tillväxtcentra och -branscher hårdast och ledde därför till att vissa interregionala skillnader minskade. Konjunkturerna fick även flyttningsrörelsen att sakta av.

Ilkka Mella

■ Principerna och linjedragningarna för regionaliseringsprogrammet klara – arbetet fortsätter

Koordinationsgruppen för regionalisering avlade 20.1.2004 sin rapport om principerna för regionaliseringsprogrammet (tillgänglig på www.vnk.fi/tiedostot/pdf/fi/58430.pdf.) Regionaliseringen uppskattas under perioden fram till 2015 möjliggöra flyttningen av 4 000–8 000 arbetsplatser från Helsingforsregionen. Ministerierna inkommer med konkreta förslag till regionaliseringsåtgärder senast 1.6.2004. Dessa bereds och utreds i enlighet med givna direktiv samt i samarbete mellan berörda organisationer, anställda, kommuner och landskap. Startandet av utredningsprojekt förutsätter utlåtande av koordinationsgruppen.

Ilpo Takanen

■ Programmet för regioncentra: utvärderingsrapporten för 2001–2003 har utkommit

Genomförandet av programmet för regioncentra åren 2001–2003 har utvärderats. Förutom själva programmet behandlar utvärderingen även de 34 programregionernas och nätverkspilotens verksamhet. I utvärderingsrappor-

ten behandlar utvärderaren Net Effect Ab genomförandets goda och dåliga sidor samt lägger fram utvecklingsförslag åt både centralförvaltningen och regionerna. Publikationen kan beställas från inrikesministeriet. En onlineversion finns på www.intermin.fi/julkaisut.

■ Landsbygdspolitiken får ett nytt helhetsprogram

Det fjärde helhetsprogrammets förberedelser började på hösten 2003. Helhetsprogrammet är en process som pågår under fyra års tid. Programmet utarbetas på bred bas under ett år och genomförs under tre år. Det förstärkta landsbygdspolitiska systemet bidrar till att programförslagen möjligen har bättre motivering och målsättningar. Det nya programmet borde också djärvt ta ställning till den kommande EU programperioden. Enligt tidtabellen skall man påbörja genomförandet av det nya programmet under hösten 2004.

Eero Uusitalo

■ Tjänsten ”Maaseutuindikaattorit” snart på nätet

”Maaseutuindikaattorit” (på svenska ungefär ”Landsbygdsindikatorerna”) är Statistikcentralens nya avgiftsbelagda indikatorservice på internet. Från 1.4.2004 kan man få tillgång till nyckeltal om landsbygdens utveckling från en och samma PX-Web-baserade tjänst. Tjänsten, som kan köpas av vem som helst med intresse för landsbygdens utveckling, ska göra det lättare att följa med utvecklingen, jämföra olika regioner, fatta beslut samt utvärdera konsekvenserna av olika utvecklingsåtgärder. Indikatorerna baserar sig huvudsakligen på Statistikcentralens register och statistiska material.

Yrjö Palttila

Alue-Integraattorin internet-osoite: <http://www.intermin.fi/suomi/integraattori>

TOIMITUS

Julkaisija: Sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosasto • **Vastaava toimittaja:** Kielo Karioja-Mäkelä, puh. (09) 160 42261, fax (09) 160 44650, e-mail: kielo.karioja@intermin.fi • **Svensk resumé:** Wilhelm Barner-Rasmussen • **Taitto:** Tuula Kostia • **Tilaukset:** Raili Markoff, puh. (09) 160 44532, fax (09) 160 44655, Sisäasiainministeriö, PL 26, 00023 VALTONEUVOSTO, julkaisu on maksuton • **Monistus:** Sisäasiainministeriön monistamo